

II

(Akty o charakterze nieustawodawczym)

DECYZJE

DECYZJA KOMISJI

z dnia 23 lutego 2011 r.

w sprawie pomocy państwa udzielonej przez Włochy spółkom Portovesme Srl, ILA SpA, Eurallumina SpA oraz Syndial SpA (środki pomocy państwa C 38/B/04 (ex NN 58/04) i C 13/06 (ex N 587/05))

(notyfikowana jako dokument nr C(2011) 956)

(Jedynie tekst w języku włoskim jest autentyczny)

(Tekst mający znaczenie dla EOG)

(2011/746/UE)

KOMISJA EUROPEJSKA,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 108 ust. 2 akapit pierwszy,

uwzględniając Porozumienie o Europejskim Obszarze Gospodarczym, w szczególności jego art. 62 ust. 1 lit. a),

po wezwaniu zainteresowanych stron do przedstawienia uwag zgodnie z przywołanymi artykułami⁽¹⁾ i uwzględniając otrzymane odpowiedzi,

a także mając na uwadze, co następuje:

1. PROCEDURA

1.1. Sprawa C 38/B/04

- (1) Pismem z dnia 4 grudnia 2003 r. kancelaria prawna reprezentująca skarżącego zwróciła uwagę Komisji na serię opublikowanych we włoskiej prasie artykułów dotyczących zamiaru przyznania przez rząd włoski preferencyjnych taryf opłat za energię elektryczną wybranym przedsiębiorstwom na Sardynii.
- (2) Taryfy wprowadzono na mocy art. 1 dekretu Prezesa Rady Ministrów z dnia 6 lutego 2004 r. (zwanego dalej „dekretem z 2004 r.”). Dekret miał dwa różne skutki: a) wprowadził nowe preferencyjne taryfy opłat za energię elektryczną dla przedsiębiorstw Portovesme Srl, ILA SpA i Eurallumina SpA; oraz b) przedłużył obowiązywanie istniejącej preferencyjnej taryfy dla Alcoa Trasformazioni, producenta aluminium hutniczego („Alcoa”).

- (3) W pismach z dnia 22 stycznia 2004 r. i 19 marca 2004 r. Komisja wystąpiła o przekazanie dodatkowych informacji na temat tych środków. Władze włoskie udzieliły odpowiedzi w pismach z dnia 9 lutego 2004 r. i 9 czerwca 2004 r. Dalsze informacje zostały przesłane przez władze włoskie w piśmie z dnia 20 września 2004 r.
- (4) W piśmie z dnia 16 listopada 2004 r. Komisja poinformowała Włochy o swojej decyzji o wszczęciu postępowania określonego w art. 108 ust. 2 TFUE w odniesieniu do środka pomocy.
- (5) Decyzja Komisji o wszczęciu postępowania została opublikowana w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*⁽²⁾. Komisja wezwała zainteresowane strony do przedstawienia uwag na temat środków pomocy.
- (6) Włochy przedłożyły uwagi w pismach z dnia 4 lutego 2005 r. i 11 lutego 2005 r.
- (7) Komisja otrzymała również uwagi od innych zainteresowanych stron, w tym trzech przedsiębiorstw korzystających ze środków i jednego konkurenta przedsiębiorstwa Portovesme. Pismem z dnia 22 marca 2005 r. Komisja przekazała te uwagi władzom włoskim, które miały możliwość udzielenia na nie odpowiedzi. Uwagi Włoch otrzymano w piśmie z dnia 20 września 2005 r.
- (8) W dniu 29 października 2008 r. sprawa C 38/04 została podzielona na część A, dotyczącą przedsiębiorstwa Alcoa, i część B, dotyczącą przedsiębiorstw Portovesme, ILA oraz Eurallumina.

⁽¹⁾ Dz.U. C 30 z 5.2.2005, s. 7 oraz Dz.U. C 145 z 21.6.2006, s. 8.

⁽²⁾ Dz.U. C 30 z 5.2.2005, s. 7.

- (9) W dniu 19 listopada 2009 r. Komisja przyjęła ostateczną negatywną decyzję w odniesieniu do Alcoa i nakazała odzyskanie pomocy ⁽³⁾.

1.2. Sprawa C 13/06

- (10) Na mocy art. 11 ust. 12 dekretu z mocą ustawy nr 35 z dnia 14 marca 2005 r., przekształconego w ustawę nr 80/2005 z dnia 14 maja 2005 r. w sprawie pilnych przepisów dotyczących planu działań na rzecz rozwoju gospodarczego, społecznego i terytorialnego („ustawa nr 80/2005”), władze włoskie wydłużyły do 2010 r. preferencyjne taryfy opłat za energię elektryczną dla Portovesme, ILA i Eurallumina oraz objęły nimi dodatkowo Syndial SpA, przedsiębiorstwo produkujące chlor, również zlokalizowane na Sardynii.
- (11) Komisja otrzymała skargę od przedsiębiorstwa konkurującego z przedsiębiorstwem Syndial pismem z dnia 22 lipca 2005 r., po którym przedsiębiorstwo to przesłało jeszcze dodatkowe informacje w dniach 7 października 2005 r. i 7 grudnia 2005 r.
- (12) Władze włoskie zgłosiły środek Komisji pismem z dnia 23 listopada 2005 r. Dodatkowe informacje zostały przedstawione przez władze włoskie pismem z dnia 28 listopada 2005 r.
- (13) Pismem z dnia 22 grudnia 2005 r. Komisja wezwała do udzielenia dodatkowych informacji; odpowiedź została przedstawiona przez władze włoskie pismem z dnia 3 marca 2006 r.
- (14) W międzyczasie pismem z dnia 20 stycznia 2006 r. ten sam konkurent przedsiębiorstwa Portovesme, który przesłał uwagi w sprawie C 38/B/04, złożył skargę w odniesieniu do nowego środka.
- (15) W piśmie z dnia 26 kwietnia 2006 r. Komisja poinformowała władze włoskie o swojej decyzji o wszczęciu postępowania określonego w art. 108 ust. 2 TFUE w odniesieniu do zmiany i rozszerzenia specjalnego systemu taryfowego wprowadzonego ustawą nr 80/2005.
- (16) Komisja zwróciła się do władz włoskich o dalsze wyjaśnienia pismem z dnia 22 sierpnia 2006 r.; władze włoskie udzieliły odpowiedzi pismem z dnia 28 września 2006 r.
- (17) Decyzja Komisji o wszczęciu postępowania została opublikowana w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej* ⁽⁴⁾. Komisja wezwała zainteresowane strony do przedstawienia uwag na temat środków pomocy.

- (18) Komisja otrzymała uwagi od zainteresowanych stron, w tym beneficjentów, dwóch konkurentów przedsiębiorstw Portovesme i Syndial oraz producenta energii odnawialnej. Pismem z dnia 5 października 2006 r. Komisja przekazała te uwagi władzom włoskim, które miały możliwość udzielenia na nie odpowiedzi. Uwagi władz włoskich otrzymano pismem z dnia 1 grudnia 2006 r.

- (19) Dodatkowe informacje zostały przedstawione przez władze włoskie pismami z dnia 16 kwietnia 2007 r., 10 maja 2007 r., 14 maja 2007 r. i 22 czerwca 2010 r.

1.3. Zakres niniejszej decyzji

- (20) Niniejsza decyzja dotyczy zarówno taryf wprowadzonych na mocy art. 1 dekretu z 2004 r. dla beneficjentów innych niż Alcoa („taryfy z 2004 r.”), jak i taryf wprowadzonych na mocy art. 11 ust. 12 ustawy nr 80/2005, a następnie określonych w decyzjach przyjętych przez Agencję ds. Energii Elektrycznej i Gazu (*Autorità per l'Energia Elettrica e il Gas* – „AEEG”) („taryfy z 2005 r.”).

2. SZCZEGÓŁOWY OPIS ŚRODKA

2.1. Kwestionowane taryfy z 2004 r.

- (21) Artykuł 1 dekretu z 2004 r. rozszerzył „przywileje [taryfowe] przewidziane w art. 2 dekretu Ministerstwa Przemysłu, Handlu i Rzemiosła z dnia 19 grudnia 1995 r. [»dekret w sprawie Alcoa«] na dostawy energii na potrzeby produkcji i przetwarzania aluminium, ołowiu, srebra i cynku, lecz jedynie w odniesieniu do zakładów już istniejących w momencie wejścia w życie niniejszego dekretu i zlokalizowanych na obszarach wspiarskich charakteryzujących się niewystarczającym dostępem do krajowej sieci elektroenergetycznej i gazowej lub całkowitym brakiem takiego dostępu”.
- (22) Powyższe przywileje taryfowe miały mieć charakter tymczasowy; ich stosowanie miało zakończyć się „w momencie stworzenia lub polepszenia dostępu do krajowej sieci elektroenergetycznej i gazowej”, najpóźniej jednak w dniu 30 czerwca 2007 r.
- (23) W praktyce dekret z 2004 r. rozszerzył zasięg taryf preferencyjnych, z których korzystał już producent aluminium Alcoa, na trzy przedsiębiorstwa energochłonne z siedzibą na Sardynii: Portovesme – producenta cynku, srebra i ołowiu ⁽⁵⁾; ILA – producenta przetworzonych wyrobów aluminiowych; oraz Eurallumina – producenta tlenku glinu ⁽⁶⁾.
- (24) Na poziomie regulacyjnym taryfy zostały wdrożone w drodze decyzji (*delibere*) podjętych przez AEEG.

⁽³⁾ Decyzja Komisji 2010/460/WE z dnia 19 listopada 2009 r. w sprawie pomocy państwa C 38/A/04 (ex NN 58/04) i C 36/B/06 (ex NN 38/06) przyznanej przez Włochy na rzecz Alcoa Trasformazioni (Dz.U. L 227 z 28.8.2010, s. 62).

⁽⁴⁾ Dz.U. C 145 z 21.6.2006, s. 8.

⁽⁵⁾ W odniesieniu do jego zakładów w Portoscuso i San Gavino.

⁽⁶⁾ Tlenek glinu to surowiec pośredni uzyskiwany z boksytu i wykorzystywany do wytopu aluminium. Znaczną część produktów wytwarzanych przez Eurallumina wykorzystuje się w pobliskich zakładach wytopu należących do Alcoa.

- (25) W decyzji AEEG nr 110/04 przewidziano, że taryfy preferencyjne będą miały zastosowanie tylko w przypadku pozytywnego wyniku procedury zgłoszenia. Zgodnie z instrukcjami Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, w których stwierdzono, że dekret z 2004 r. nie został formalnie zgłoszony w oparciu o zasady pomocy państwa, a jedynie „przedstawiony” Komisji w ramach „badania wstępnego” (*indagine conoscitiva preliminare*), AEEG wdrożyła jednak dekret z 2004 r. w drodze decyzji nr 148/04 ⁽⁷⁾.
- (26) System umożliwiał beneficjentom uzyskiwanie płatności wyrównawczych na warunkach określonych w dekrete w sprawie Alcoa. Dla danego zakładu objętego programem płatność wyrównawcza była równa różnicy między ceną płaconą przedsiębiorstwu zaopatrującemu zakład w energię elektryczną a ceną preferencyjną określoną przez państwo, pomnożonej przez zużycie energii elektrycznej w tym zakładzie. Metoda wykorzystywana przy obliczaniu ceny preferencyjnej (czyli „taryfy preferencyjnej”) została określona w decyzji CIP nr 15/1993. Cena była poddawana działaniu mechanizmu indeksacji w oparciu o zmienną kosztów wytwarzania energii elektrycznej we Włoszech („komponent Ct”). W 2004 r. cena preferencyjna stosowana w odniesieniu do beneficjentów na Sardynii wynosiła od 26 do 35 EUR za MWh.
- (27) Zarządzanie administracyjne systemem powierzono Funduszowi Wyrównawczemu dla Sektora Energetycznego (*Cassa Conguaglio per il Settore Elettrico*) ⁽⁸⁾. W praktyce system funkcjonował następująco: beneficjenci wysyłali Funduszowi Wyrównawczemu szczegółowe miesięczne dane na temat ilości zużytej energii elektrycznej oraz cen płaconych dostawom tej energii. Następnie otrzymywali z Funduszu Wyrównawczego płatności gotówkowe obliczone w sposób wskazany powyżej ⁽⁹⁾.
- (28) Zasoby wymagane do finansowania płatności wyrównawczych zostały pozyskane w drodze opłaty parapat-

kowej nałożonej na wszystkich konsumentów poprzez komponent A4 standardowej taryfy opłat za energię elektryczną ⁽¹⁰⁾.

- (29) System miał zakończyć działanie 30 czerwca 2007 r. Jego wdrażanie zostało jednak przerwane na zalecenie AEEG wkrótce po wszczęciu przez Komisję w listopadzie 2004 r. formalnego postępowania wyjaśniającego ⁽¹¹⁾.
- (30) Dane przedstawione przez władze włoskie pokazują, że przedsiębiorstwa Portovesme i Eurallumina uzyskały dotacje do energii zużytej od kwietnia do października 2004 r., zaś przedsiębiorstwo ILA otrzymało dotacje do energii elektrycznej zużytej od kwietnia do września 2004 r. Poniżej przedstawiono płatności ogółem dokonane przez Fundusz Wyrównawczy na rzecz tych trzech przedsiębiorstw w ramach przedmiotowego systemu (w EUR).

Portovesme Srl	12 845 892,82
Eurallumina SpA	5 208 152,05
ILA SpA	291 120,27

2.2. Kwestionowane taryfy z 2005 r.

- (31) Na mocy art. 11 ust. 12 ustawy nr 80/2005 władze włoskie rozszerzyły „przywileje taryfowe przewidziane w dekrete Ministerstwa Przemysłu, Handlu i Rzemiosła z dnia 19 grudnia 1995 r. [...] na dostawy energii na potrzeby produkcji i przetwarzania aluminium, ołowiu, srebra i cynku oraz na potrzeby cyklu produkcji chloru/sody poprzez odniesienie do cen stosowanych do podobnych dostaw na rynkach europejskich, jednak tylko w odniesieniu do zakładów już istniejących w momencie wejścia w życie niniejszego dekretu, zlokalizowanych na Sardynii i podłączonych do sieci wysokiego napięcia. Te przywileje taryfowe podlegają umowom długoterminowym zawieranim pomiędzy beneficjentami, władzami lokalnymi Sardynii i właściwymi ministerstwami”.
- (32) Stąd też treść ustawy nr 80/2005 w istocie wprowadziła ponownie system taryfowy wdrożony w 2004 r., który rozszerzał zasady stosowane wobec Alcoa na innych beneficjentów energochłonnych z siedzibą na Sardynii. W praktyce ustawa miała zastosowanie wyłącznie do przedsiębiorstw Portovesme, ILA i Eurallumina, a także do przedsiębiorstwa Syndial – producenta chloru/sodu – które wcześniej nie korzystało z cen preferencyjnych.

⁽⁷⁾ Mechanizm taryfowy opisano w art. 73 skonsolidowanych przepisów dotyczących świadczenia usług przesyłu, dystrybucji, pomiaru i sprzedaży energii elektrycznej w okresie regulacyjnym 2004–2007 (*Testo integrato delle disposizioni per l'erogazione dei servizi di trasmissione, distribuzione, misura e vendita dell'energia elettrica per il periodo di regolazione 2004-2007*). AEEG sporządza ten dokument i dokonuje jego regularnych przeglądów.

⁽⁸⁾ Fundusz Wyrównawczy to organ publiczny ustanowiony na mocy dekretu legislacyjnego nr 98 z dnia 26 stycznia 1948 r.; podejmuje on działania zgodnie z instrukcjami otrzymanymi od AEEG i zajmuje się między innymi przepływami finansowymi związanymi z preferencyjnymi taryfami opłat za energię elektryczną (pobieraniem opłat i wypłatami na rzecz odbiorców końcowych).

⁽⁹⁾ Beneficjenci mogli również wypowiedzieć swoje aktualne umowy na dostawę energii elektrycznej i zwrócić się bezpośrednio do jedynego nabywcy (*Acquirente unico*) – organu będącego własnością państwa odpowiedzialnego za gromadzenie zamówień od konsumentów, którzy chcieli być przez niego obsługiwani, oraz za nabywanie w ich imieniu energii elektrycznej na rynku hurtowym po najlepszych możliwych cenach. Jeśli beneficjent płatności wyrównawczych zdecydował się wybrać ten system, państwo wykorzystywało cenę jedynego nabywcy jako cenę referencyjną przy obliczaniu płatności wyrównawczych. Powyższe rozwiązanie opracowano w celu zminimalizowania kosztów systemu ponoszonych przez społeczeństwo, ponieważ zniechęcało ono beneficjentów do zawierania niekorzystnych umów dostawy energii elektrycznej z własnymi dostawcami (skutkujących wyższymi płatnościami wyrównawczymi). Rozwiązanie to było jednak opcjonalne: beneficjenci nie musieli zwracać się sami do jedynego nabywcy, aby otrzymać płatności wyrównawcze.

⁽¹⁰⁾ Standardowa taryfa opłat za energię elektryczną we Włoszech, odzwierciedlająca sposób przypisywania kosztów odbiorcom końcowym, jest podzielona na komponenty taryfowe. Każdy komponent ma finansować określone koszty. Przykładowo, komponent A2 finansuje koszty rozbiórki starych elektrowni atomowych, natomiast komponent A3 – instalacje energii odnawialnej. Komponent A4 finansował systemy preferencyjnych taryf opłat za energię elektryczną. Strukturę taką mają również wszystkie rachunki odbiorców końcowych.

⁽¹¹⁾ Pismo od AEEG do Ministerstwa Przemysłu z dnia 17 grudnia 2004 r. Zgodnie z dostępnymi informacjami dekret z 2004 r. nie został jednak formalnie uchylony przez władze włoskie.

- (33) Należy zauważyć, że począwszy od 2005 r. cena preferencyjna nie była już ustalana w stosunku do wcześniejszej taryfy, zawartej pierwotnie w dekreście w sprawie Alcoa z 1995 r., i miała być od tego momentu ustalana niezależnie przez AEEG w taki sposób, by odpowiadała średnim cenom energii elektrycznej płaconym przez konkurentów beneficjentów na rynku europejskim⁽¹²⁾. Cena podlegała corocznym aktualizacjom: zgodnie z art. 11 ust. 13 ustawy nr 80/2005 „warunki obowiązywania taryfy, o których mowa w art. 11⁽¹³⁾ i 12, mają zastosowanie od dnia 1 stycznia 2005 r. i podlegają aktualizacji przez AEEG, która co roku podwyższa wartość nominalną taryf o 4 % lub o wartość procentową wzrostu średniej ceny hurtowej energii elektrycznej odnotowanej na głównych europejskich giełdach energii elektrycznej, przede wszystkim we Frankfurcie i Amsterdamie, w zależności od tego, która wartość jest wyższa”. W decyzji nr 217/05 AEEG zawarła bardziej korzystną dla beneficjentów interpretację powyższego mechanizmu aktualizacji, ponieważ uznała, że roczny wzrost wartości taryfy nie może przekroczyć 4 %.
- (34) W tej samej decyzji AEEG ustaliła następujące ceny preferencyjne mające zastosowanie do różnych gałęzi przemysłu w 2005 r.:

Gałęzie przemysłu kwalifikujące się do taryf preferencyjnych	Cena preferencyjna w EUR/MWh
Przetwarzanie aluminium	50
Ołów i cynk	23
Produkcja aluminium	27
Cykl produkcji chloru	27

- (35) Podobnie jak taryfy z 2004 r., taryfy z 2005 r. miały być finansowane przy wykorzystaniu opłaty paropodatkowej nałożonej na wszystkich odbiorców końcowych energii elektrycznej poprzez komponent A4 standardowej taryfy opłat za energię elektryczną. Zarządzanie przepływami finansowymi w ramach systemu powierzono ponownie Funduszowi Wyrównawczemu.
- (36) Prawo do korzystania z przedmiotowych taryf uzależniono od podjęcia przez beneficjentów zobowiązania do przeprowadzenia inwestycji produkcyjnych w Sardynii na podstawie planów przemysłowych, które mają być przedkładane władzom regionalnym. Przykładowo, przedsiębiorstwo Portovesme zobowiązało się do inwestycji w produkcję własną energii elektrycznej lub do udziału w budowie nowych elektrowni.
- (37) Władze włoskie zgłosiły art. 11 ust. 12 ustawy nr 80/2005 zgodnie z art. 108 ust. 3 TFUE. Wyplata

⁽¹²⁾ Termin ten oznacza najprawdopodobniej rynek UE/EOG.

⁽¹³⁾ W artykule tym przedłużono okres stosowania taryf dla Alcoa i Terni do 2010 r.

w odniesieniu do taryf z 2005 r. była uzależniona od zatwierdzenia systemu przez Komisję. Dlatego też taryfy z 2005 r. nie zostały wdrożone.

2.3. Postępowania prowadzone przed sądami krajowymi

- (38) Przedsiębiorstwa Solvay Chimica Italia i Solvay Chimica Bussi SpA, prowadzące działalność w sektorze produkcji chloru i sody i zlokalizowane poza Sardynią, wniosły sprawę do Regionalnego Sądu Administracyjnego Lombardii⁽¹⁴⁾ kwestionując decyzje podjęte przez AEEG w ramach wdrażania art. 11 ust. 12 ustawy nr 80/2005, które zdaniem tych przedsiębiorstw wiązały się z bezprawnym przyznaniem pomocy państwa oraz naruszeniem innych przepisów prawa włoskiego⁽¹⁵⁾. W dniu 27 listopada 2006 r. Sąd zawiesił toczące się przed nim postępowanie, odkładając wydanie orzeczenia do momentu zakończenia dochodzenia w sprawie pomocy państwa wszczętego przez Komisję w sprawie C 13/06.

2.4. Połączenie z wcześniejszym przypadkiem pomocy niezgodnej z rynkiem wewnętrznym – degendorf

- (39) Po tym, jak wszczęto postępowanie, władze włoskie wskazały, że przedsiębiorstwo Eurallumina nie zwróciło pomocy niezgodnej z rynkiem wewnętrznym będącej przedmiotem postępowania w sprawie C 80/01 (pomoc na produkcję tlenku glinu)⁽¹⁶⁾, ale że według informacji podanych przez to przedsiębiorstwo regionalne władze Sardynii wydały w dniu 8 maja 2006 r. nakaz odzyskania środków w odniesieniu do tego środka pomocy.

3. DECYZJA O WSZCZĘCIU POSTĘPOWANIA ZGODNIE Z ART. 108 UST. 2 TFUE

- (40) Komisja postanowiła wszcząć formalne postępowanie wyjaśniające z poniższych względów.

3.1. Sprawa C 38/b/04

- (41) W swojej decyzji o wszczęciu formalnego postępowania wyjaśniającego⁽¹⁷⁾ Komisja rozważała, czy możliwe jest, by taryfy z 2004 r. dla Portovesme, ILA i Eurallumina nie stanowiły pomocy państwa z uwagi na fakt, że są bardzo podobne do preferencyjnych taryf opłat przyznanych do Alcoa w 1996 r., wobec których Komisja w swojej decyzji z dnia 4 grudnia 1996 r. („decyzja w sprawie Alumix”)⁽¹⁸⁾ uznała, że nie stanowią pomocy państwa.

⁽¹⁴⁾ Nr ref. sprawy R.G. n. 2317/2005.

⁽¹⁵⁾ W szczególności dekretu legislacyjnego nr 79/1999 wdrażającego dyrektywę 96/92/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 19 grudnia 1996 r. dotyczącą wspólnych zasad rynku wewnętrznego energii elektrycznej (Dz.U. L 27 z 30.1.1997, s. 20).

⁽¹⁶⁾ Decyzje Komisji C/2005/4436/06 z dnia 7 grudnia 2005 r. i C/2007/286/3 z dnia 7 lutego 2007 r.

⁽¹⁷⁾ Decyzja Komisji C(2004) 4329 z dnia 16 listopada 2004 r., Dz.U. C 30 z 5.2.2005, s. 7.

⁽¹⁸⁾ Dz.U. C 288 z 1.10.1996, s. 4.

- (42) Komisja zauważyła, że wydaje się, iż nowe taryfy różnią się od taryf Alumix, ponieważ taryfy Alumix zostały przyznane bezpośrednio przez ENEL, włoskiego monopolistę na rynku energii elektrycznej, natomiast nowe taryfy wiązały się z selektywną interwencją państwa mającą na celu zrekompensowanie różnicy pomiędzy ceną rynkową uzgodnioną przez beneficjentów z dostawcami energii a ceną preferencyjną ustaloną w 1996 r. Komisja stwierdziła, że dekret z 2004 r. nie ograniczył się do rozszerzenia zakresu istniejącego środka, który nie stanowił pomocy państwa, na nowych beneficjentów, ale raczej wprowadził nowy program, stanowiący korzyść dla trzech odnośnych przedsiębiorstw, o mechanizmie finansowym znacząco różniącym się od mechanizmu taryf Alumix.
- (43) W decyzji wszczynającej postępowanie taryfy wprowadzone dekretem z 2004 r. zaklasyfikowano jako pomoc operacyjną i oceniono, czy taką pomoc można było zatwierdzić zgodnie z wytycznymi w sprawie krajowej pomocy regionalnej (zwanych dalej „wytycznymi w sprawie pomocy regionalnej”) ⁽¹⁹⁾, ponieważ do końca 2006 r. Sardynia była obszarem objętym pomocą w rozumieniu art. 107 ust. 3 lit. a). Komisja wyraziła wątpliwości co do możliwości zatwierdzenia pomocy na tej podstawie, jako że tego rodzaju pomoc *ad hoc*, przyznawana ograniczonej liczbie przedsiębiorstw nie wydaje się przyczyniać do promowania rozwoju regionalnego.
- (44) Ponadto Komisja wyraziła obawę, że przedmiotowy środek mógł przynieść skutek w postaci obniżenia poziomu opodatkowania w odniesieniu do energii elektrycznej. Podstawę prawną dla każdej takiej obniżki musiałaby stanowić dyrektywa 2003/96/WE z dnia 27 października 2003 r. w sprawie restrukturyzacji wspólnotowych przepisów ramowych dotyczących opodatkowania produktów energetycznych i energii elektrycznej ⁽²⁰⁾.
- (45) W decyzji z dnia 27 kwietnia 2006 r. wszczynającej formalne postępowanie wyjaśniające Komisja zaklasyfikowała system taryfowy z 2005 r. jako nową pomoc operacyjną.
- (46) Komisja rozważyła, czy preferencyjne taryfy można było zatwierdzić jako regionalną pomoc operacyjną zgodnie z wytycznymi w sprawie pomocy regionalnej, ponieważ do końca 2006 r. Sardynia miała być obszarem objętym pomocą w rozumieniu art. 107 ust. 3 lit. a) TFUE.
- (47) Chociaż władze włoskie zapewniały, że wysokie ceny energii elektrycznej na Sardynii stanowią przeszkodę dla rozwoju wyspy, Komisja ustaliła, że Włochy nie wykazały istnienia znacznie wyższych cen na Sardynii – ani średnich, ani konkretnych w odniesieniu do odbiorców energochłonnych ⁽²¹⁾. Komisja zauważyła, że nadmiar zdolności produkcyjnych istniejący w produkcji energii elektrycznej na Sardynii mógł jedynie zachęcić producentów energii do sprzedawania jej po możliwie najniższej cenie do chwili gdy dzięki takiemu zdarzeniu, jak zakończenie projektów dotyczących połączeń międzysystemowych, które zaplanowano na 2010 r., mogłoby prowadzić eksport energii z Sardynii.
- (48) Ponadto Włochy nie wyjaśniły, dlaczego wyższe ceny miałyby stanowić przeszkodę dla rozwoju regionalnego, ani też w jaki sposób taryfa miałaby się przyczynić do rozwoju regionalnego. Komisja wyraziła zatem wątpliwości co do niezbędności pomocy.
- (49) Komisja miała również wątpliwości, czy taka pomoc *ad hoc* była proporcjonalna do niekorzystnej sytuacji regionu, w szczególności biorąc pod uwagę metodę wykorzystaną do obliczania ceny preferencyjnej, która nie miała związku z cenami stosowanymi w innych częściach Włoch, a która była oparta na średnich cenach stosowanych w Europie wobec odbiorców energochłonnych.
- (50) Komisja zauważyła, że czas trwania środka przekroczył okres pięciu lat, który był zazwyczaj maksymalnym okresem, na jaki zatwierdza się regionalną pomoc operacyjną, oraz że pomoc nie miała faktycznie charakteru malejącego ze względu na nałożony na podwyżki taryf pułap na poziomie 4 %.
- (51) W odniesieniu do okresu objętego wytycznymi w sprawie krajowej pomocy regionalnej w latach 2007–2013 ⁽²²⁾ Komisja zauważyła, że Sardynia przestała się kwalifikować do otrzymywania pomocy na mocy art. 107 ust. 3 lit. a) TFUE, a w szczególności do pomocy operacyjnej. Wytyczne umożliwiłyby dwuletni okres przejściowy dla liniowego systemu wycofywania istniejących programów pomocy operacyjnej, jednak zatwierdzenie wprowadzenia nowej pomocy operacyjnej na kilka miesięcy nie wydawało się właściwe w świetle planowanego wycofywania, uwzględniając dodatkowo wyrażone wątpliwości i charakter pomocy zakłócający konkurencję.
- (52) Podsumowując, Komisja wyraziła wątpliwości co do możliwości zatwierdzenia preferencyjnej taryfy dla Portovesme, ILA, Eurallumina and Syndial w charakterze pomocy regionalnej lub na innej podstawie, której w każdym razie Włochy nie wskazały.

⁽¹⁹⁾ Dz.U. C 74 z 10.3.1998, s. 9, pkt 4.15 – 4.17, ze zmianami (Dz.U. C 258 z 9.9.2000, s. 5).

⁽²⁰⁾ Dz.U. L 283 z 31.10.2003, s. 51.

⁽²¹⁾ W szczególności władze włoskie twierdziły, że ceny dla odbiorców energochłonnych były negocjowane dwustronnie, a tym samym nie należały do strefy publicznej. Oznacza to, że nie były w stanie podać cen energii elektrycznej płaconych przez beneficjentów i ich konkurentów w innych włoskich regionach.

⁽²²⁾ Dz.U. C 54 z 4.3.2006, s. 13.

- (53) W odniesieniu do Eurallumina Komisja zauważa, że przedsiębiorstwo to nie zwróciło jeszcze otrzymanej pomocy państwa niezgodnej z prawem i z rynkiem wewnętrznym⁽²³⁾ i że zgodnie z orzeczeniem w sprawie *Deggendorf*⁽²⁴⁾ nie mogło otrzymać pomocy w ramach nowego środka.

4. UWAGI PRZEKAZANE PRZEZ ZAINTERESOWANE STRONY

4.1. Sprawa C 38/B/04

- (54) W odpowiedzi na zaproszenie Komisji do przesłania uwag na temat decyzji z 2004 r. o wszczęciu szczegółowego postępowania wyjaśniającego otrzymano uwagi od pierwotnego skarżącego, kilku beneficjentów (Portovesme, Eurallumina i Alcoa) i innych zainteresowanych stron. Poniższej streszczono jedynie uwagi odnoszące się do preferencyjnych taryf dla Portovesme, ILA i Eurallumina. Pominięto uwagi poczynione przez Alcoa, ponieważ są one w pełni omówione w decyzji ostatecznej odnoszącej się konkretnie do tego przedsiębiorstwa⁽²⁵⁾.

4.1.1. Uwagi przekazane przez przedsiębiorstwo Portovesme

- (55) Przedsiębiorstwo Portovesme stwierdziło, że taryfa preferencyjna stanowi reakcję na niedoskonałości rynku, mianowicie niedoskonałość niedawno zliberalizowanego rynku energii elektrycznej Sardynii, polegającą na braku konkurencji cenowej w związku z władzą rynkową operatorów zasiedziających. Portovesme stwierdziło, że ENEL i Endesa (których aktywa do wytwarzania energii na Sardynii zostały następnie sprzedane E.ON) tworzą duopol i sztucznie utrzymują ceny na Sardynii na poziomie średnich włoskich cen, podczas gdy w rzeczywistości ceny na Sardynii powinni być dużo niższe, w szczególności w przypadku przedsiębiorstw o dużym zapotrzebowaniu na energię, ze względu na nadmiar zdolności produkcyjnych w sektorze produkcji energii elektrycznej, który powinien zachęcać producentów do sprzedaży energii po konkurencyjnych cenach.
- (56) Portovesme utrzymuje, że uzyskana przez nie preferencyjna cena odpowiada cenie, jaką przedsiębiorstwo uzyskałoby w normalnych warunkach rynkowych, tj. gdyby rynek energii elektrycznej funkcjonował prawidłowo.
- (57) Według Portovesme płatności wyrównawcze uzyskane z Funduszu Wyrównawczego (w wysokości 37 EUR/MWh) doprowadziły cenę płaconą przez Portovesme do poziomu cen energii płaconych przez jego konkurentów i nie zakłóciły konkurencji, ponieważ wszyscy producenci cynku w UE płacili takie same ceny, a środek ten

jedynie równoważył niekorzystną sytuację konkurencyjną przedsiębiorstwa spowodowaną strukturalnymi problemami Sardynii (w tym brakiem gazu ziemnego).

- (58) Takie metale, jak cynk, aluminium i ołów, to towary, dla których istnieje jedna cena na rynku światowym ustalana na Londyńskiej Giełdzie Metali. Zmiany w lokalnych kosztach produkcji nie przełożyły się na zmiany w cenach na rynku światowym. W szczególności produkcja cynku Portovesme była tak mała (na poziomie poniżej 1 % światowej produkcji), że nie mogła wpłynąć na cenę na rynku światowym.

- (59) Bez taryfy Portovesme byłoby zmuszone zamknąć swój zakład, ale zamknięcie nie byłoby korzystne dla innych producentów cynku UE, którzy nie byłoby w stanie zwiększyć produkcji, a lukę wypełniłby przywóz z państw trzecich. Portovesme stwierdziło na zakończenie, że preferencyjna taryfa nie wpłynęła na konkurencję ani na wymianę handlową w UE.

- (60) Co więcej, zdaniem Portovesme płatności wyrównawcze z Funduszu Wyrównawczego nie angażują zasobów państwowych, ponieważ Fundusz Wyrównawczy jedynie redystrybuował prywatne środki pochodzące od odbiorców końcowych energii elektrycznej.

- (61) Portovesme zauważyło, że pobór energii przez sektory energochłonne był istotny dla zapewnienia bezpieczeństwa i ciągłości dostaw na Sardynii i uniknięcia niedoborów w wytwarzaniu energii, co prowadziłoby do wyższych kosztów energii elektrycznej dla odbiorców końcowych.

- (62) Przedsiębiorstwo zauważa również, że gdyby było zmuszone do zamknięcia zakładu, skutki dla bazy produkcyjnej Sardynii byłyby bardzo poważne, biorąc pod uwagę fakt, że zostałyby zlikwidowane 790 bezpośrednich i 500 pośrednich miejsc pracy.

4.1.2. Uwagi przekazane przez przedsiębiorstwo Eurallumina

- (63) Przedsiębiorstwo Eurallumina stwierdziło, że koszty produkcji tlenku glinu w Europie były wyższe niż w innych regionach na świecie, głównie z powodu wyższych cen energii elektrycznej i paliwa oraz kosztów przewozu boksytu⁽²⁶⁾. Wyższych kosztów nie można było przenieść w formie wyższych cen, ponieważ cena tlenku glinu była określana na Londyńskiej Giełdzie Metali i indywidualni producenci nie mieli na nią wpływu. Europejski sektor produkcji tlenku glinu był tym samym w niekorzystnej sytuacji konkurencyjnej w porównaniu z resztą świata.

⁽²³⁾ Sprawa C 80/01 (sprawa dotycząca tlenku glinu, decyzja Komisji 2006/323/WE). Sprawa dotyczyła zwolnień z podatku akcyzowego oleju ciężkiego wykorzystywanego do produkcji tlenku glinu na Sardynii, w Gardanne (Francja) i Shannon (Irlandia).

⁽²⁴⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z 15 maja 1997 r. w sprawie C 355/95 *Textilwerke Deggendorf przeciwko Komisji*, [1997] Rec. s. I-2549.

⁽²⁵⁾ Zobacz motyw 9 niniejszej decyzji.

⁽²⁶⁾ Ruda aluminium, surowiec do produkcji tlenku glinu.

- (64) Oprócz ogólnych problemów wpływających na europejskie rafinerie tlenku glinu przedsiębiorstwo Eurallumina wskazało również problemy specyficzne dla Sardynii, które uniemożliwiały lokalnym zakładom czerpanie korzyści z liberalizacji rynku energii elektrycznej, w szczególności w związku z władzą rynkową operatorów zasiedziały (zobacz uwagi Portovesme w motywie 55 powyżej). Przedsiębiorstwo Eurallumina utrzymuje również, że brak gazu ziemnego był szczególną przeszkodą w produkcji tlenku glinu na Sardynii, ponieważ duże ilości pary wymagane w procesie produkcyjnym muszą być uzyskiwane przy użyciu droższego oleju ciężkiego.
- (65) Według Eurallumina po liberalizacji władza rynkowa producentów energii elektrycznej na Sardynii doprowadziła do wzrostu cen energii: bez taryfy Eurallumina musiałoby płacić za dostawy energii elektrycznej 65,95 EUR za MWh wobec stawki 44 EUR za MWh, którą płaciło przed liberalizacją. Taryfa z 2004 r. obniżyła cenę do 35 EUR za MWh.
- (66) Podobnie jak Portovesme, przedsiębiorstwo Eurallumina utrzymuje, że gdyby było zmuszone zamknąć działalność, inni producenci tlenku glinu UE nie byłoby w stanie wkroczyć, ponieważ pracują już przy wykorzystaniu maksymalnych zdolności produkcyjnych i lukę wypełniłby przywóz z państw trzecich. Zamknięcie działalności doprowadziłoby do likwidacji 400 bezpośrednich i 250 pośrednich miejsc pracy⁽²⁷⁾. Przedsiębiorstwo Eurallumina stwierdziło, że ponieważ jest jedynym dostawcą tlenku glinu dla huty Alcoa, zamknięcie zakładu tlenku glinu tego przedsiębiorstwa mogłoby również zagrozić rentowności Alcoa na Sardynii.
- (67) Przedsiębiorstwo Eurallumina stwierdziło ponadto że taryfa wprowadzona dekretem z 2004 r. była konieczna, dopóki nie zostanie rozwinięta nowa infrastruktura, która usunęłaby główne czynniki niekorzystnej sytuacji konkurencyjnej wpływającej na przemysł na Sardynii.

4.1.3. Uwagi przedłożone przez inne zainteresowane strony

- (68) Konkurent Portovesme – to samo przedsiębiorstwo, które pierwotnie przedstawiło sprawę Komisji – napisało do Komisji jeszcze raz po wszczęciu formalnego postępowania wyjaśniającego. Przesłało analizę taryfy preferencyjnej z 2004 r., w której stwierdziło, że taryfa stanowi pomoc państwa niezgodną z prawem. Kwestionowany system taryfowy był znacząco różny od taryfy Alumix przyznanej Alcoa: nie można było uznać, że nie stanowił on pomocy państwa. Pomoc należy uznać za niezgodną z rynkiem wewnętrznym, ponieważ nie może zostać zatwierdzona jako regionalna pomoc operacyjna ani jako pomoc na restrukturyzację.
- (69) Solvay Chimica Italia i Solvay Chimica Bussi, przedsiębiorstwa, które działają w przemyśle chloru/sodu, przesyłały uwagi na temat taryf z 2004 r. w lipcu 2005 r. po

upływie miesięcznego terminu przesyłania uwag w odpowiedzi na decyzję o wszczęciu formalnego postępowania wyjaśniającego. Mimo opóźnienia przedsiębiorstwa te zwróciły się o uwzględnienie ich jako zainteresowanych stron. W swoich uwagach twierdziły zgodnie, że zarówno taryfy z 2004 r., jak i z 2005 r. stanowią pomoc państwa niezgodną z prawem i rynkiem wewnętrznym.

4.1.4. Uwagi przekazane przez Włochy

Taryfa stanowi reakcję na niedoskonałości rynku

- (70) Władze włoskie twierdzą, że rynek energii elektrycznej w UE nie jest jeszcze w pełni konkurencyjny, jak Komisja sama przyznała w czwartym sprawozdaniu rocznym w sprawie wprowadzenia wewnętrznego rynku gazu i energii elektrycznej⁽²⁸⁾. Przedsiębiorstwa, szczególnie te energochłonne, nie były w stanie swobodnie wybrać dostawcy i dostarczać energii na podobnych warunkach w poszczególnych państwach członkowskich. Trudności te nie były związane z przedsiębiorczością samych przedsiębiorstw, a wynikały ze strukturalnych niedoskonałości rynków energii elektrycznej. Obecna sytuacja na rynku energii elektrycznej UE ma negatywne skutki dla wolnej konkurencji na rynkach produktowych odbiorców energochłonnych.
- (71) Pomimo liberalizacji sektora we Włoszech występowały szczególne niedoskonałości strukturalne, takie jak niedostateczne połączenia międzysystemowe pomiędzy różnymi częściami krajowej sieci oraz skoncentrowana struktura rynkowa. W tych okolicznościach liberalizacja nie przełożyła się na lepsze ceny dla odbiorców energochłonnych. Problemy były szczególnie poważne na Sardynii, gdzie połączenia międzysystemowe były ograniczone.
- (72) W związku z tym Włochy stwierdziły, że specjalny system taryfowy, odzwierciedlający profile zapotrzebowania, należy uznać za uzasadniony jako środek regulacyjny, stymulujący mechanizmy, które funkcjonowałyby na rynku w pełni konkurencyjnym. Środek przywrócił równe szanse między przedsiębiorstwami energochłonnymi działającymi w różnych państwach członkowskich, eliminując nierówności wynikające z położenia geograficznego, które miały wpływ na przedsiębiorstwa mające siedzibę na Sardynii. System wyprzedzał oczekiwane skutki procesu liberalizacji. Według władz włoskich podobne środki zostały wprowadzone w innych państwach członkowskich, w których energochłonni odbiorcy osiągnęli korzyść dzięki uregulowanym taryfom energii elektrycznej.
- (73) Zdaniem Włoch dekret z 2004 r. miał dwa główne cele: wsparcie zatrudnienia na Sardynii, które koncentruje się w sektorze metali, oraz utrzymanie dostatecznego poziomu zapotrzebowania na produkcję energii na Sardynii, która to produkcja charakteryzowała się nadmiarem zdolności produkcyjnych.

⁽²⁷⁾ W czasie opracowania niniejszej decyzji przedsiębiorstwo Eurallumina nie prowadziło produkcji przez ponad rok, a jej pracownicy otrzymywali odpłatność *cassa integrazione*.

⁽²⁸⁾ Dokument COM(2004) 863 wersja ostateczna.

Taryfa nie stanowi pomocy państwa

- (74) Włochy utrzymują, że nowy system taryfowy był *de facto* odpowiednikiem taryf Alumix, wobec których Komisja uznała, że nie stanowiły pomocy państwa. Różnice pomiędzy starym a nowym programem wynikały jedynie z nowej „struktury taryfy”, która stała się konieczna w wyniku uruchomienia zliberalizowanego rynku energii elektrycznej.
- (75) Władze włoskie stwierdziły, że system taryfowy nie stanowi pomocy państwa. Jeśli chodzi o wykorzystanie zasobów państwowych, system taryfowy jest porównywalny z mechanizmem ze sprawy *PreussenElektra*, który Trybunał Sprawiedliwości uznał za mechanizm nieangażujący zasobów państwowych⁽²⁹⁾. Fundusz Wyrównawczy to instytucja techniczna, która przechowuje rachunki systemu i nie może swobodnie dysponować zasobami finansowymi, jakie przechowuje. Fakt, że AEEG i Ministerstwo Finansów sprawowały kontrolę nad działalnością Funduszu Wyrównawczego nie oznacza, że państwo mogło swobodnie dysponować tymi zasobami. Według Włoch środki wykorzystane do sfinansowania mechanizmu taryfy były zatem w całości prywatne.
- (76) Włochy twierdzą ponadto że taryfa nie miała wpływu na wymianę handlową w obrębie Unii i nie mogła zakłócić konkurencji ze względów związanych z istnieniem ceny na rynku światowym dla produktów, które były towarami (zob. uwagi przedłożone przez Portovesme, motyw 55 powyżej). Ponadto ani produkcji UE, ani włoskiej nie udało się podążać za rosnącym popytem na odnośne metale. W 2005 r. krajowa produkcja obejmowała jedynie 12 % włoskiego popytu na aluminium, 55 % włoskiego popytu na cynk i 80 % włoskiego popytu na ołów. Wzrastał deficyt produkcji na te metale w UE i we Włoszech, a popyt coraz częściej był zaspokajany przez przywóz z państw trzecich. Jeśli zniknąłby przemysł metali we Włoszech, żaden nowy operator UE nie zastąpiłby mocy produkcyjnych zlikwidowanych we Włoszech, ponieważ zakłady UE już wtedy wykorzystywały w pełni swoje moce produkcyjne i żaden istniejący producent lub nowy operator nie miałby bodźca do zwiększenia mocy produkcyjnych zważywszy na niepewne perspektywy długoterminowe dotyczące dostępności niedrogiej energii elektrycznej. Utrzymanie we Włoszech tych zdolności produkcyjnych nie mogłoby w rezultacie zaszkodzić konkurentom. Ponieważ taryfa preferencyjna nie była niższa od ceny energii elektrycznej płaconej średnio przez konkurentów przedsiębiorstw, nie wspierała ona eksportu energii z Sardynii do innych państw członkowskich.
- Jeśli taryfa stanowiła pomoc, byłaby to regionalna pomoc operacyjna zgodna z rynkiem wewnętrznym
- (77) Włochy argumentowały, że nawet jeśli Komisja miałaby stwierdzić, że środek rzeczywiście był pomocą państwa, taryfę można by uznać za zgodną z rynkiem wewnętrznym, ponieważ jest to regionalna pomoc operacyjna, która była dopuszczalna na Sardynii na podstawie wyłączenia przewidzianego w art. 107 ust. 3 lit. a) TFUE.
- (78) Według władz włoskich niedoskonałości rynku energii elektrycznej na Sardynii (koncentracja rynku, słabe połączenia międzysystemowe i nadmiar zdolności produkcyjnych w sektorze produkcji energii) oraz brak dostępu do infrastruktury gazowej stanowi ograniczenia regionalne, a taryfa miała na celu zniesienie tej przeszkody.
- (79) Ceny energii elektrycznej we Włoszech były o 38 % wyższe niż średnia UE dla odbiorców energochłonnych. Doprowadziło to do powstania problemu w zakresie konkurencyjności, który na Sardynii pogarszały niedobory na lokalnym rynku energii elektrycznej i brak dostępu do sieci gazu ziemnego.
- (80) Władze włoskie utrzymują, że środek przyczynia się do rozwoju regionalnego, ponieważ przemysł metali ma znaczący wpływ na gospodarkę i zatrudnienie na Sardynii: przemysł metali obejmował 12 % zatrudnionej siły roboczej i 12,2 % regionalnego PNB w produkcji. Taryfa miała pozytywne skutki dla zatrudnienia oraz utrzymania społecznej i gospodarczej struktury na wyspie.
- (81) Według władz włoskich taryfa była proporcjonalna do niekorzystnej sytuacji beneficjentów, ponieważ jedynie dostosowała ceny energii elektrycznej płacone przez producentów na Sardynii do średnich cen płaconych przez ich konkurentów w UE.
- (82) Taryfa była również krótkoterminowym i miała charakter przejściowy, ponieważ miała zostać zniesiona po zakończeniu projektów infrastrukturalnych mających na celu poprawę połączeń międzysystemowych z sieciami elektroenergetycznymi i gazowymi (nowe kablowe połączenie międzysystemowe SAPEI i gazociąg GALSI)⁽³⁰⁾.
- (83) Według władz włoskich środek miał również charakter malejący, ponieważ cena preferencyjna była indeksowana w oparciu o zmiany cen paliw i mogła jedynie albo wzrosnąć, albo pozostawać na tym samym poziomie.

4.2. Sprawa C 13/06

4.2.1. Uwagi przekazane przez przedsiębiorstwo Portovesme

- (84) Przedsiębiorstwo Portovesme uznało, że taryfy ustanowione w 2005 r. nie zakłócały konkurencji, że ich wprowadzenie było konieczne do zapewnienia przetrwania zainteresowanych przedsiębiorstw oraz że mogły one być uzdane za zgodne z zasadami pomocy regionalnej. Argumenty wysunięte przez przedsiębiorstwo są podobne do argumentów przedstawionych przez władze włoskie, do których można się odnieść w tym zakresie (zob. motyw 87 do 104).

⁽³⁰⁾ Włochy oszacowały, że przedmiotowa infrastruktura zostanie zakończona w 2007 r. W kontekście sprawy C 13/2006 i C 36b/2006 Włochy podają, że oczekiwany termin to 2010 r. W chwili przyjęcia niniejszej decyzji rurociąg GALSI nie został zbudowany (ale ma być zlecony w 2014 r.), a połączenie kablowe SAPEI funkcjonuje jedynie częściowo.

⁽²⁹⁾ Sprawa C 379/98, [2001] Rec., s. I-2099.

4.2.2. Uwagi przekazane przez przedsiębiorstwo Eurallumina

- (85) Przedsiębiorstwo Eurallumina podobnie uznało, że taryfy wprowadzone w 2005 r. nie zakłócały konkurencji, że ich wprowadzenie było konieczne do zapewnienia przetrwania odnośnych przedsiębiorstw, oraz że mogły one być uznane za zgodne z zasadami pomocy regionalnej. Argumenty wysunięte przez przedsiębiorstwo są podobne do argumentów przedstawionych przez władze włoskie, do których można się odnieść w tym zakresie.

4.2.3. Uwagi przekazane przez pozostałe zainteresowane strony

- (86) Dwaj konkurenci Portovesme i Syndial, którzy przedłożyli swoje uwagi w odniesieniu do sprawy C 38/B/04, przekazali również swoje uwagi w odniesieniu do niniejszej sprawy. Obydwaj konkurenci utrzymywali, że kwestionowany środek stanowił pomoc operacyjną, którą należy uznać za niezgodną z rynkiem wewnętrznym.

4.2.4. Uwagi przekazane przez Włochy

Taryfy stanowią część strategii pomocy regionalnej

- (87) Włochy utrzymują, że taryfy wprowadzone w 2005 r. w istotny sposób różniły się od taryf wprowadzonych w 2004 r., ponieważ były już zgodne z wymaganiami określonymi w wytycznych w sprawie pomocy regionalnej.
- (88) Zdaniem władz włoskich na podstawie powierzchownej oceny można uznać taryfy za pomoc operacyjną, ale w rzeczywistości stanowiły one część pakietu środków opracowanych w celu wspierania rozwoju regionalnego na Sardynii. W szczególności władze włoskie zwróciły uwagę na ścisły związek między taryfami a zobowiązaniem do realizacji inwestycji długoterminowych, o którego podjęcie zwrócono się do beneficjentów. Zdaniem Włoch istnienie klauzuli zawieszającej, uzależniającej wdrożenie środka od wydania zezwolenia przez Komisję, świadczy o tym, że środek ma charakter pomocy regionalnej.
- (89) Protokół ustaleń (*protocollo d'intesa*), podpisany przez przedstawicieli regionu oraz beneficjentów, stanowił trzon tej strategii. Obejmował on następujące elementy:
- inwestycje produkcyjne opisane w planach przemysłowych przedstawionych przez beneficjentów;
  - szybkie zatwierdzanie infrastruktury połączeń międzysystemowych umożliwiającej beneficjentom zaopatrywanie się w energię po konkurencyjnych cenach (gazociąg GALSI oraz międzysystemowe połączenie kablowe SAPEI);
  - przyznanie zintegrowanej koncesji na eksploatację kopalni węgla Sulcis oraz zbudowanie/obsługę nowej elektrowni zasilanej węglem, której zadaniem jest zaopatrywanie beneficjentów w energię; oraz
  - taryfy preferencyjne.
- (90) Władze włoskie zajęły stanowisko, zgodnie z którym taryfy należy postrzegać jako instrument polityki mający na celu ochronę sektorów zagrożonych wysokimi cenami energii, które w przeciwnym wypadku przeniosłyby się poza obszar Włoch i Europy z uwagi na agresywną konkurencję

ze strony przedsiębiorstw spoza UE o niższych kosztach produkcji. Taryfy miały być stosowane do zakończenia planowanych projektów infrastrukturalnych oraz do momentu stworzenia konkurencyjnego wewnętrznego rynku energii. Środek był zgodny z duchem pomocy regionalnej, ponieważ wspierał wzrost gospodarczy oraz zatrudnienie na wyspie, na której energochłonny proces produkcji był narażony na niekorzystną sytuację konkurencyjną nie tylko z uwagi na niedoskonały stan liberalizacji rynku energii elektrycznej, ale również z powodu wyjątkowych niedoborów infrastrukturalnych na Sardynii w zakresie połączeń międzysystemowych między krajowymi sieciami elektroenergetycznymi i gazowymi.

- (91) Na poparcie tego zintegrowanego podejścia Włochy cytowały treść pierwszego sprawozdania Grupy wysokiego szczebla ds. konkurencyjności, energii i środowiska⁽³¹⁾, w którym stwierdzono, że proces liberalizacji sektora energetycznego nie przyniósł zadowalających rezultatów, że należy zapewnić lepsze połączenia międzysystemowe, oraz że zaleca się, aby dostawcy energii zawierali z klientami długoterminowe umowy na dostawy energii z przewidywalnymi cenami lub porozumienia. Włochy argumentowały, że środki, które planowano podjąć w odniesieniu do Sardynii, zmierzały w tym kierunku, ale że należało również zastosować środki krótkoterminowe, takie jak taryfy, by ochronić konkurencyjność przemysłu na Sardynii i zapewnić jego przetrwanie do czasu zrealizowania planowanych inwestycji i rozwiązania problemów strukturalnych.

Pomoc rekompensuje niekorzystną sytuację regionu

- (92) Włochy utrzymują, że porównanie cen energii płaconych przez beneficjentów z Sardynii ze średnimi cenami energii płaconymi przez porównywalne przedsiębiorstwa w kontynentalnej części Włoch nie jest możliwe, ponieważ przedsiębiorstwa energochłonne dokonywały zakupu energii elektrycznej za pośrednictwem umów dwustronnych, które nie należą do domeny publicznej. Zdaniem władz włoskich Komisja popełniła błąd, dokonując porównania w oparciu o ceny obowiązujące na giełdach energii elektrycznej, ponieważ tylko nieznaczna część zasobów energetycznych tych przedsiębiorstw została nabyta na giełdzie.
- (93) Zdaniem Włoch ceny wynegocjowane w ramach umów dwustronnych byłyby korzystne dla konsumentów tylko wówczas, gdyby mogli oni swobodnie wybierać swoich dostawców oraz zaopatrywać się w energię elektryczną, która została wytworzona przy zastosowaniu konkurencyjnych technologii. W przypadku Sardynii, gdzie elektrownie wytwarzające energię nie mogły produkować taniej energii elektrycznej z uwagi na brak dostępu do gazu ziemnego, nie było to możliwe. Ponadto realizacja nowych inwestycji w nowoczesne wytwarzanie energii elektrycznej była utrudniona przez ograniczone połączenia międzysystemowe, które uniemożliwiały eksport energii elektrycznej. Kolejnym czynnikiem była koncentracja na rynku oraz rola, jaką odegrali operatorzy zasiedziali.

⁽³¹⁾ Pierwsze sprawozdanie Grupy wysokiego szczebla ds. konkurencyjności, energii i środowiska, *Wkład do zintegrowanego podejścia dotyczącego polityk w zakresie konkurencji, energii i środowiska*, http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sustainable-business/policy-integration/high-level-group/reference-material/index_en.htm. Grupa wysokiego szczebla stanowiła forum, w którym uczestniczyli przedstawiciele Komisji i przedsiębiorcy.

- (94) Zdaniem władz włoskich w tych okolicznościach zastosowanie taryf, które ustabilizowały ceny energii elektrycznej do czasu zapewnienia bardziej efektywnej konkurencji na rynku energii elektrycznej, było uzasadnione. Włochy ponownie argumentowały, że taryfy preferencyjne symulowały mechanizm obowiązujący na rynku w pełni konkurencyjnym.
- (95) Jeżeli chodzi o nadmiar zdolności produkcyjnych w zakresie produkcji energii elektrycznej, który skłonił Komisję do nabrania wątpliwości w kwestii tego, czy ceny energii elektrycznej na Sardynii były wyższe niż ceny we Włoszech kontynentalnych (ponieważ nadmiar zdolności produkcyjnych powinien raczej zachęcać producentów do sprzedaży energii dużym konsumentom po konkurencyjnych cenach – zob. motyw 47), Włochy przedstawiły następujące argumenty. Nadmiar zdolności produkcyjnych w zakresie produkcji energii elektrycznej na Sardynii nie mógł doprowadzić do obniżenia cen energii dla konsumentów, ponieważ w tym konkretnym przypadku nadmiar zdolności produkcyjnych wynikał z ograniczonych połączeń międzysystemowych, co sprawiło, że konieczne stało się ustanowienie bardzo dużej rezerwy mocy w celu zabezpieczenia ciągłości dostaw energii elektrycznej na wyspie⁽³²⁾. Ponieważ rezerwa ta została w każdym przypadku wypłacona za pośrednictwem opłat nakładanych na wszystkich odbiorców końcowych energii elektrycznej, sprzedaż energii elektrycznej wytworzonej za pośrednictwem tych niewykorzystanych mocy produkcyjnych po bardziej konkurencyjnych cenach nie leżała w interesie dostawców energii.

Pomoc jest proporcjonalna

- (96) Zdaniem władz włoskich środek był proporcjonalny, ponieważ cena ustalona przez AEEG na 2005 r. (zob. motyw 34 powyżej) odpowiadała średniej cenie płaconej w UE przez podmioty będące konkurentami beneficjentów, obliczonej w sposób obiektywny przez organ regulacyjny. Włochy zwróciły również uwagę na fakt, że w państwach członkowskich stosujących taryfy regulowane ceny za dostawy energii elektrycznej płacone w 2005 r. przez dużych konsumentów przemysłowych wynosiły zaledwie 25 EUR za MWh.
- (97) W związku z tym władze włoskie zakwestionowały dane przekazane przez skarżących, które ich zdaniem zawierały błędy metodologiczne, ponieważ zawyżały średnią wysokość cen energii płaconych przez podmioty będące konkurentami beneficjentów w UE.

Pomoc ma charakter tymczasowy i malejący

- (98) Zdaniem Włoch ustalenie okresu obowiązywania programu na sześć, a nie na pięć lat, było uzasadnione koniecznością odczekania aż do zakończenia procesu tworzenia infrastruktury energetycznej.
- (99) Władze włoskie utrzymują również, że wymóg dotyczący stopniowego zmniejszania został spełniony: zastosowane taryfy miały charakter malejący, ponieważ zostały skorygowane w oparciu o średnią ważoną zmian cen na giełdach energii elektrycznej w Amsterdamie i Frankfurcie a ich wysokość mogła wyłącznie ulec zwiększeniu, a nie obniżeniu.
- (100) Wysokość taryf została ustalona w stosunku do zmian cen na giełdach energii elektrycznej, ponieważ – zdaniem Włoch

– ceny te stanowiły obiektywny punkt odniesienia, w znacznym stopniu odzwierciedlający tendencje w dziedzinie cen energii. Władze włoskie utrzymują jednak, że faktyczny wzrost cen dla energochłonnych odbiorców z UE był na ogół znacznie niższy od wzrostu odnotowanego na giełdach, ponieważ tacy odbiorcy płacą ceny uzgodnione za pośrednictwem umów dwustronnych lub, w przypadku taryf regulowanych, ustanowione przez państwo, a ceny te były mniej podatne na zmiany.

- (101) Włochy stwierdziły, że roczny wzrost o 4 % stosowany w odniesieniu do sardyńskich taryf odpowiadał wzrostowi cen energii, który miał zastosowanie w odniesieniu do ich bezpośrednich konkurentów w UE.
- (102) Włochy zwróciły uwagę na fakt, że w ramach UE istnieją środki wywołujące skutki równoważne do kwestionowanych taryf preferencyjnych, i stwierdziły, że wszystkie te środki powinny być oceniane w taki sam sposób bez względu na ich postać, ponieważ mają one na celu zapewnienie przetrwania energochłonnych przedsiębiorstw w UE i zapobieżenie ich przeniesieniu poza terytorium kraju.

Kwalifikowalność Sardynii do otrzymania pomocy regionalnej po 2007 r.

- (103) Chociaż począwszy od 2007 r. Sardynia nie mogła już korzystać z regionalnej pomocy operacyjnej, Włochy argumentują, że w wytycznych w sprawie pomocy regionalnej przewidziano możliwość stopniowego wycofywania programów, które były realizowane w momencie, gdy region przestał kwalifikować się do wyłączenia przewidzianego w art. 107 ust. 3 TFUE. W związku z tym Komisja mogła nadal zatwierdzić środek zgodnie z wytycznymi w sprawie pomocy regionalnej z 2007 r. Włochy utrzymują, że w każdym razie kwestionowany środek nie powinien być postrzegany jako zwykła pomoc operacyjna.

Brak wpływu na wymianę handlową w ramach Unii

- (104) Włochy ponownie stwierdziły, że taryfy nie miały wpływu na wymianę handlową między państwami członkowskimi, opierając się na argumentach dotyczących aluminium, cynku oraz ołowiu przytoczonych już w motywie 76. Włochy utrzymują, że ten sam tok rozumowania powinien zostać zastosowany w odniesieniu do przemysłu chemicznego. Włochy zwróciły uwagę na fakt, że w 2003 r. wielkość przywozu produktów chemicznych do Włoch przekroczyła wielkość wywozu i że od 2001 r. poziom produkcji włoskiej i unijnej gwałtownie się obniżył. Odnosząc się w szczególności do produkcji polichloru winylu, która stanowi główne zastosowanie chloru, władze włoskie zwróciły uwagę na poziom krajowego deficytu produkcji: w 2002 r. we Włoszech wyprodukowano jedynie 470 000 ton polichloru winylu, podczas gdy zużycie wynosiło 970 000 ton.

5. OCENA ŚRODKA

5.1. Istnienie pomocy państwa w rozumieniu ART. 107 UST. 1 TFUE

- (105) Środek stanowi pomoc państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE, jeżeli spełnione są następujące warunki: środek a) przyznaje beneficjentowi korzyść ekonomiczną; b) jest przyznawany przez państwo lub przy użyciu zasobów państwowych; c) ma charakter selektywny; oraz d) wpływa na wymianę handlową między państwami członkowskimi i może zakłócać konkurencję w ramach UE.

⁽³²⁾ Ten wysoki poziom rezerwy (80 % maksymalnej mocy pochłanianej przez sieć) został ustalony na mocy dekretu ministerialnego z dnia 7 sierpnia 2000 r.

5.1.1. Istnienie korzyści

- (106) Na mocy ustaleń taryfowych z 2004 r. i 2005 r. państwo podjęło interwencję polegającą na subsydiowaniu ceny energii elektrycznej wynegocjowanej przez beneficjentów z ich dostawcami. Na przykład w 2004 r., na podstawie dwustronnych umów na dostawy obowiązujących w tym czasie i przy braku płatności wyrównawczych, przedsiębiorstwo Portovesme zapłaciłoby 63 EUR za MWh⁽³³⁾, natomiast przedsiębiorstwo Eurallumina – 65,95 EUR. Liczby te zostały przedstawione przez władze włoskie i przez samych beneficjentów i w związku z tym nie są kwestionowane.
- (107) Zgodnie z danymi przedstawionymi przez Włochy cena energii elektrycznej wynegocjowana przez przedsiębiorstwo Syndial z jego dostawcą przekraczała w 2005 r. 60 EUR za MWh, podczas gdy zastosowanie taryfy obniżyło ją do 27 EUR za MWh. W założeniu zastosowanie tych dwóch środków miało polegać na tym, że państwo zwróciłoby beneficjentom dodatkowe koszty poniesione w celu zakupienia energii elektrycznej na Sardynii w porównaniu ze średnimi cenami płaconymi przez konkurentów w UE.
- (108) Przedsiębiorstwo Portovesme utrzymuje, że cena preferencyjna odpowiada cenie, która występowałaby na rynku w pełni konkurencyjnym i w związku z tym nie zapewnia korzyści. Komisja odrzuciła już ten tok rozumowania przy rozpatrywaniu sprawy *Alcoa*, która dotyczyła praktycznie identycznych taryf. Przeprowadzając ocenę istnienia korzyści, ani sądy unijne, ani Komisja nigdy nie brały pod uwagę warunków, które występowałyby na hipotetycznym, lepiej funkcjonującym rynku. Za ramy odniesienia zawsze uznawano warunki panujące na danych, faktycznie istniejących, rynkach⁽³⁴⁾.
- (109) Argument ten zakłada również, że jeżeli rynek nie funkcjonowałby prawidłowo, państwo członkowskie byłoby uprawnione do ustanowienia cen symulujących warunki efektywnej konkurencji (zob. uwaga Włoch przedstawiona w motywie 72 powyżej).
- (110) Nie można przyjąć takiego toku rozumowania, ponieważ jest on niezgodny z zasadą ustanowioną w orzecznictwie unijnym, zgodnie z którą „dążenie państwa członkowskiego do przybliżenia warunków konkurencji określonego sektora gospodarki do warunków panujących w innych państwach członkowskich przez jednostronne zastosowanie odpowiednich środków nie odbiera tym środkom charakteru pomocy”⁽³⁵⁾. Komisja uważa, że powyższa zasada ma również zastosowanie do sytuacji, w których państwo członkowskie dąży do przybliżenia warunków konkurencji do warunków panujących na w pełni konkurencyjnym rynku.
- (111) Ponadto jeżeli przyjęto by powyższe twierdzenie, to nie można byłoby mówić o istnieniu jakiegokolwiek pomocy państwa w sytuacji, w której państwo członkowskie przyznawałoby dotację w celu zniwelowania różnicy między ceną swobodnie wynegocjowaną między dwoma podmiotami rynkowymi a teoretyczną ceną, która mogłaby zostać uzgodniona w warunkach pełnej konkurencji. Byłoby to niezgodne z podstawowym celem kontroli pomocy państwa.
- (112) Włochy utrzymują, że zastosowane taryfy są takie same, jak taryfy zastosowane w sprawie *Alumix*, co do których Komisja stwierdziła, że nie stanowią pomocy (zob. motyw 74 powyżej), i w związku z tym one również powinny zostać uznane za niezawierające elementu pomocy państwa.
- (113) Komisja zwraca uwagę na fakt, że sytuacja, w odniesieniu do której Komisja zajęła stanowisko w sprawie *Alumix*, w istotny sposób różniła się od sytuacji rozpatrywanej obecnie. W sprawie *Alumix* taryfa została przyznana przez ENEL, który był wówczas podmiotem prawa publicznego dostarczającym energię elektryczną na zasadzie monopolu na rynku energii elektrycznej, który jeszcze nie został zliberalizowany⁽³⁶⁾. W takiej sytuacji Komisja musiała ustalić, czy ENEL sprzedawał po sztucznie zaniżonej cenie, czy postępował jak racjonalny podmiot gospodarki rynkowej. Ze względu na monopol ENEL na wytwarzanie i dostawy energii elektrycznej nie istniała cena na konkurencyjnym rynku, do której Komisja mogłaby odnieść się w celu dokonania oceny istnienia korzyści. W związku z tym Komisja opracowała metodę określenia najniższej teoretycznej ceny rynkowej, po której racjonalnie działający dostawca byłby gotów sprzedawać energię elektryczną swojemu „najlepszym klientowi”.
- (114) Metoda ta nie może być jednak stosowana w sytuacji, w której ceny są przedmiotem negocjacji między odbiorcami końcowymi a dostawcami energii na zliberalizowanym rynku i są subsydiowane za pośrednictwem płatności wyrównawczych *ex post*. W związku z tym analiza przeprowadzona w decyzji w sprawie *Alumix* oraz ustalenia Komisji w odniesieniu do tej sprawy są ewidentnie nieistotne w przypadku omawianej sytuacji. Znalazło to potwierdzenie w wyroku Sądu z dnia 25 marca 2009 r., który podtrzymał decyzję o wszczęciu formalnego postępowania wyjaśniającego w sprawie *Alcoa*⁽³⁷⁾ (pkt 132 wyroku).
- (115) W omawianej sprawie zasada dotycząca racjonalnie działającego podmiotu gospodarczego nie ma zastosowania. Pozycja musiałaby zostać oceniona w oparciu o test prywatnego inwestora w przypadku, gdyby państwo sprzedawało energię elektryczną danym przedsiębiorstwom bezpośrednio lub za pośrednictwem przedsiębiorstwa będącego własnością państwa, jak miało to miejsce w sprawie *Alumix*. Jednak w przedmiotowej sprawie energia elektryczna jest dostarczana przez przedsiębiorstwa prywatne. W związku z tym nie zachodzi konieczność zbadania, jak miało to miejsce w sprawie *Alumix*, czy zachowanie państwa było porównywalne z racjonalnym zachowaniem podmiotu gospodarczego.

⁽³³⁾ Wartość tę uzyskano, powiększając cenę preferencyjną wynoszącą około 26 EUR za MWh o płatność wyrównawczą w wysokości 37 EUR za MWh.

⁽³⁴⁾ Zob. na przykład sprawa dotycząca osób prowadzących uprawy szklarniowe w Niderlandach, decyzja Komisji 85/215/EWG z dnia 13 lutego 1985 r. w sprawie preferencyjnej taryfy pobieranej od prowadzących uprawy szklarniowe za gaz ziemny w Niderlandach (Dz.U. L 97 z 4.4.1985, s. 49). Aby przeprowadzić ocenę w zakresie istnienia korzyści w odniesieniu do określonych cen gazu w tej sprawie, Komisja uwzględniła faktyczne warunki rynkowe i zastosowała test prywatnego inwestora.

⁽³⁵⁾ Zob. na przykład wyrok Trybunału Sprawiedliwości w sprawie C-372/97 *Włochy przeciwko Komisji*, [2004] Rec. s. I-3679, pkt 67.

⁽³⁶⁾ Pierwsza dyrektywa w sprawie liberalizacji 96/92/WE została wdrożona przez Włochy dekretem nr 79/1999 (zob. przypis 15).

⁽³⁷⁾ Sprawa T-332/06 *Alcoa Trasformazioni*, [2009] Zb.Orz. II-29 (apelacja w toku).

(116) Należy stwierdzić, że systemy płatności wyrównawczych z 2004 r. i 2005 r. zmniejszają opłaty przewidziane w zawartych przez beneficjentów umowach na dostawy energii, które w normalnych okolicznościach musiałyby zostać uwzględnione w budżetach przedsiębiorstw. W związku z tym, zgodnie z utrwalonym orzecznictwem, kwestionowany środek przynosi jego odbiorcom korzyść ekonomiczną⁽³⁸⁾.

5.1.2. Selektywny charakter środków

(117) Ponieważ preferencyjne taryfy opłat za energię elektryczną we Włoszech są przyznawane wyłącznie przedsiębiorstwom posiadającym zakłady zlokalizowane na Sardynii oraz należącym do zamkniętego wykazu sektorów określonych w ustawodawstwie i instrumentach regulacyjnych, które stanowią podstawę prawną środków, wynikająca z nich korzyść ma charakter selektywny.

5.1.3. Zasoby państwowe i możliwość przypisania ich państwu

(118) Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem korzyść stanowi pomoc państwa w rozumieniu art. 87 ust. 1 TFUE wyłącznie wtedy, gdy przyznano ją bezpośrednio lub pośrednio z zasobów państwowych⁽³⁹⁾ i można ją przypisać państwu⁽⁴⁰⁾.

(119) Jak wyjaśniono w motywie 28, przedmiotowe płatności wyrównawcze są finansowane z opłaty paropodatkowej pobieranej przez Fundusz Wyrównawczy w formie komponentu A4 taryfy opłat za energię elektryczną. Opłata ta jest obowiązkowa, ponieważ nakłada ją AEEG w drodze decyzji wdrażającej prawodawstwo krajowe. Fundusz Wyrównawczy jest podmiotem prawa publicznego ustanowionym na mocy ustawy, pełniącym swoje funkcje na podstawie szczegółowych instrukcji zawartych w decyzjach AEEG.

(120) Także zgodnie z ustalonym orzecznictwem zyski z opłaty, która na mocy prawa krajowego jest obowiązkowa i uiszczana na rzecz powołanego na mocy ustawy podmiotu prawa publicznego, stanowią zasoby państwowe w rozumieniu art. 87 ust. 1 Traktatu, jeżeli przeznacza się je na finansowanie środka spełniającego kryteria określone w tym artykule⁽⁴¹⁾.

(121) W celu potwierdzenia tezy, że przedmiotowy środek nie jest finansowany z zasobów państwowych, Włochy opierają się na wyroku Trybunału Sprawiedliwości w sprawie *PreussenElektra*⁽⁴²⁾. Władze włoskie twierdzą, że fundusze wymagane do sfinansowania taryfy są przekazywane podmiotom prywatnym (beneficjentom) przez podmioty prywatne (konsumentów energii elektrycznej); rola państwa ogranicza się do uchwalenia ustawy nakazującej płatność wymaganych sum bez pozostawienia żadnej swobody decyzji co do wykorzystania funduszy w inny sposób niż do realizacji ustawowego

programu. W szczególności, według władz włoskich i szeregu beneficjentów, Fundusz Wyrównawczy nie ma żadnej kontroli nad funduszami i pełni jedynie funkcję pośrednika w zakresie rachunkowości.

(122) W sprawie *PreussenElektra* Trybunał uznał, że obowiązek nałożony na prywatnych dostawców energii elektrycznej, aby nabywać energię elektryczną ze źródeł odnawialnych po cenach minimalnych wyższych od rzeczywistej wartości ekonomicznej tego rodzaju energii, nie stanowi pomocy państwa, ponieważ środek nie wiąże się z bezpośrednim lub pośrednim przekazaniem zasobów państwowych.

(123) Komisja zwraca uwagę, że w sprawie *PreussenElektra* zasoby wymagane do sfinansowania środka były przekazywane producentom energii odnawialnej bezpośrednio przez dostawców energii elektrycznej bez udziału jakiegokolwiek podmiotu prawa publicznego. W ramach tamtego systemu przekazywane sumy nie mogły nigdy znaleźć się w gestii organów państwa członkowskiego. W przedmiotowym przypadku środki pieniężne, zanim zostaną skierowane do beneficjenta końcowego, przepływają jednak przez podmiot prawa publicznego, Fundusz Wyrównawczy. Sprawa *PreussenElektra* dotyczy zatem innych okoliczności faktycznych i jest bez znaczenia dla niniejszej sprawy.

(124) Również wyrok w sprawie *Pearle*⁽⁴³⁾ nie może posłużyć do uzasadnienia argumentów wysuwanych przez Włochy lub beneficjentów. W sprawie *Pearle* Trybunał stwierdził, że w pewnych określonych warunkach środki pochodzące z opłaty przepływające przez podmiot prawa publicznego nie stanowią zasobów państwowych. W sprawie *Pearle* środki były finansowane w całości przez określony sektor zawodowy z jego wyłącznej inicjatywy. Środki pieniężne pobierano z opłat paropodatkowych przepływających przez podmiot prawa publicznego, który nie mógł w żadnym przypadku wykorzystywać tych funduszy. Ponadto istniała korespondencja między podmiotami, które uiszczają opłaty, i podmiotami otrzymującymi korzyści płynące ze środka.

(125) Władze włoskie utrzymują, że Fundusz Wykonawczy nie ma swobody decyzyjnej co do wypłat funduszy, które przeznaczono na finansowanie taryf i których w żadnym przypadku nie zalicza się do „sfery finansów publicznych”. Dlatego państwo nie może swobodnie dysponować funduszami i w związku z tym nie stanowią one zasobów państwowych.

(126) Na wstępie należy zauważyć, że chociaż niektóre z kryteriów w sprawie *Pearle* można subiektywnie uznać za ważniejsze od innych, nie występuje w przypadku tej sprawy „kryterium kluczowe”. Testy wymienione w wyroku mają charakter kumulatywny. Taką interpretację przedstawił także Sąd w sprawie *Earl Salvat*, w której zbadał zaskarżone opłaty paropodatkowe w świetle wszystkich kryteriów ze sprawy *Pearle* łącznie oraz każdego z osobna⁽⁴⁴⁾.

⁽³⁸⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości w sprawie C-241/94 *Francja przeciwko Komisji* [1996] Rec. s. I-4551, pkt 34.

⁽³⁹⁾ Zob. na przykład sprawa *PreussenElektra*, cytowana powyżej, pkt 58.

⁽⁴⁰⁾ Zob. na przykład wyrok Trybunału Sprawiedliwości w sprawie C-482/99 *Francja przeciwko Komisji (Stardust Marine)*, [2002] Rec. s. I-4397, pkt 24.

⁽⁴¹⁾ Zob. wyroki Trybunału Sprawiedliwości w sprawie 78/76 *Steinike & Weinlig*, [1977] Rec. s. 595, i w sprawie 47/69 *Francuskie tekstylia*, [1970] Rec. s. 487.

⁽⁴²⁾ Zob. przypis 29.

⁽⁴³⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości w sprawie C-345/02 *Pearle i in.*, [2004] Zb.Orz. s. I-7139.

⁽⁴⁴⁾ Wyrok Sądu Pierwszej Instancji w sprawie T-136/05 *Earl Salvat przeciwko Komisji*, [2007] Zb.Orz. s. II-4063, pkt 137–165.

- (127) Przed rozważeniem roli pełnionej przez Fundusz Wyrównawczy Komisja upewniła się, czy spełniono któregokolwiek z innych testów wymienionych w sprawie *Pearle*. Jest oczywiste, że w przedmiotowej sprawie, w odróżnieniu od sprawy *Pearle*, kwestionowane taryfy ustanowiono z inicjatywy państwa, a nie sektora gospodarczego. Ponadto w sprawie *Pearle* beneficjenci środków także jako jedyni wnosili wkład w wykorzystywane środki, tak że interwencja podmiotu prawa publicznego nie zmierzała do przysporzenia korzyści, która stanowiłaby dodatkowe obciążenie dla państwa. W przedmiotowej sprawie beneficjenci nie ponoszą obciążenia finansowego wynikającego z opłaty; ciężar ten spoczywa wyłącznie na odbiorcach energii elektrycznej. Dlatego nie można skutecznie powoływać się na treść wyroku w sprawie *Pearle* bez względu na to, czy można uznać za zasadną argumentację dotyczącą roli Funduszu Wyrównawczego wyłącznie jako pośrednika w zakresie rachunkowości.
- (128) Odwołując się do samego Funduszu Wyrównawczego, Komisja zwraca uwagę na fakt, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem nie należy rozróżniać przypadków, w których pomoc jest przyznawana bezpośrednio przez państwo, i przypadków, w których jest ona udzielana za pośrednictwem podmiotu prawa publicznego lub organu prywatnego, wskazanego lub utworzonego przez to państwo⁽⁴⁵⁾. Dlatego publiczny lub prywatny status Funduszu Wyrównawczego nie stanowi decydującego czynnika do celów zastosowania zasad pomocy państwa. Fakt, iż Fundusz Wyrównawczy jest podmiotem prawa publicznego, nie oznacza automatycznie, że ma zastosowanie art. 107 TFUE⁽⁴⁶⁾; podobnie interwencja organu prywatnego sama w sobie nie wyklucza możliwości zastosowania tego artykułu.
- (129) Analiza nie może jednak ograniczać się do kompetencji Funduszu Wyrównawczego jako podmiotu prawa publicznego. Należy raczej ustalić, czy, ogólniej rzecz ujmując, państwo może sprawować kontrolę nad funduszami wykorzystanymi do finansowania taryfy bezpośrednio lub za pośrednictwem innego wskazanego przez siebie organu. Ten sam test należałoby zastosować, gdyby Fundusz Wyrównawczy był organem prywatnym.
- (130) Niedawny wyrok Trybunału Sprawiedliwości w sprawie *Essent*⁽⁴⁷⁾ dostarcza ostatecznych wskazówek w tej kwestii. W sprawie *Essent* Niemcy wprowadziły ustawą dopłatę do ceny energii elektrycznej. Dopłatę płacili odbiorcy energii elektrycznej operatorom sieci, którzy z kolei przekazywali środki pieniężne wskazanemu przedsiębiorstwu SEP. SEP nie miało prawa decydowania w zakresie zarządzania środkami i działało pod ścisłą kontrolą władz. Trybunał doszedł do wniosku, że dochód z dopłaty stanowił zasoby państwowe, ponieważ dopłatę do ceny energii elektrycznej nałożono na mocy prawa krajowego, zatem stanowiła ona opłatę, a SEP nie mogło wykorzystywać dochodów z tej opłaty do innych celów niż określone ustawą, tak że środki pieniężne pozostawały pod kontrolą publiczną i były tym samym dostępne dla organów krajowych. Trybunał uznał, że wystarczyło to do uznania tych środków pieniężnych za zasoby państwowe.
- (131) Podobieństwa do niniejszej sprawy są oczywiste. Podobnie jak w sprawie *Essent*, dopłatę do ceny energii elektrycznej stosowaną do sfinansowania przedmiotowych taryf nałożono na mocy ustawy. Fundusz Wyrównawczy pełni tę samą rolę co SEP, skoro gromadzi dochody z opłaty paropodatkowej i nimi zarządza oraz podlega takim samym ograniczeniom, ponieważ nie może wykorzystywać dochodów z tej opłaty do innych celów niż określone ustawą (finansowanie taryf preferencyjnych). Państwo może kontrolować wykorzystywanie środków i nadawać im kierunek: Fundusz Wyrównawczy pełni swoje funkcje w zakresie rachunkowości w oparciu o szczegółowe instrukcje od AEEG, który działa w ramach regulacyjnych uprawnień ustawowych lub wdrażania przepisów krajowych. W ten sposób środki, którymi dysponuje Fundusz Wyrównawczy, pozostają cały czas pod kontrolą publiczną.
- (132) Analiza ta jest zgodna z decyzją Komisji w sprawie kosztów osieroconych we Włoszech, w której scharakteryzowano środki pieniężne administrowane przez Fundusz Wyrównawczy na rachunku A6 jako zasoby państwowe⁽⁴⁸⁾.
- (133) Uznanie środków pieniężnych administrowanych przez Fundusz Wyrównawczy za zasoby państwowe znalazło potwierdzenie w wyroku Sądu w sprawie *Iride*⁽⁴⁹⁾.
- (134) Włoski Najwyższy Sąd Kasacyjny orzekł już, że osobowość prawna Funduszu Wyrównawczego nie była odrębna od osobowości prawnej państwa włoskiego oraz że środki pieniężne przekazane Funduszowi Wyrównawczemu należy uważać za własność państwa, nawet jeżeli pochodziły od podmiotów prywatnych i były przeznaczone dla przedsiębiorstw prywatnych (wyrok nr 11632/03 z dnia 3 kwietnia 2003 r.). W sprawie *Iride* strona skarżąca *Iride SpA* i *Iride Energia SpA* wniosła sprawę do Sądu, odwołując się od decyzji, w której Komisja uznała za zasoby państwowe kwoty, którymi administrował Fundusz Wyrównawczy na rachunku A6. Argumenty wysuwane przez stronę skarżącą były bardzo podobne. Kwestionowały one treść orzeczenia Sądu Kasacyjnego, utrzymując, że rolą Funduszu Wyrównawczego jest jedynie pośrednictwo w prowadzeniu rachunkowości między osobami prywatnymi podlegającymi obowiązkowi finansowemu, a beneficjentami przedmiotowych kwot, co nie pozwalało Funduszowi Wyrównawczemu korzystać ze środków pieniężnych zdeponowanych nawet na krótki czas. Strona skarżąca twierdziła również, że w tym kontekście zastosowanie ma orzecznictwo w sprawie *PreussenElektra*.

⁽⁴⁵⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości w sprawie 57/86 *Grecja przeciwko Komisji*, [1988] Rec. s. 2855, pkt 12; wyrok w sprawie *PreussenElektra*, cytowany powyżej; wyrok Trybunału Sprawiedliwości w sprawie C-126/01 *Gemo*, [2003] Rec. s. I-13769, pkt 23.

⁽⁴⁶⁾ Wyroki w sprawie *Stardust Marine*, cytowany powyżej; w sprawie *Pearle*, cytowany powyżej; oraz w sprawie *Earl Salvat*, cytowany powyżej.

⁽⁴⁷⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości w sprawie C-206/06 *Essent Netwerk Noord przeciwko Aluminium Delfzijl*, [2008] Zb.Orz. s. I-5497, pkt 69 i 70.

⁽⁴⁸⁾ Decyzja Komisji C(2004) 4333 z dnia 1 grudnia 2004 r., sprawa nr 490/2000 *Włochy – koszty osierocone sektora energii elektrycznej*.

⁽⁴⁹⁾ Wyrok w sprawie T-25/07 *Iride*, [2009] Zb.Orz. s. II-245, pkt 39.

- (135) Podkreśliwszy, że badanie interpretacji prawa włoskiego dokonanej przez Sąd Kasacyjny nie leży w jego jurysdykcji, Sąd potwierdził, że środki pieniężne znajdujące się na rachunku A6 Funduszu Wyrównawczego należy uważać za zasoby państwowe, ponieważ nie dość, że były własnością państwa, to znajdowały się pod jego stałą kontrolą⁽⁵⁰⁾.
- (136) Wniosek ten dotyczył rachunku A6 Funduszu Wyrównawczego wykorzystywanego do finansowania kosztów osieroconych włoskiego sektora energii elektrycznej. Można go jednak w sposób logiczny rozszerzyć na komponent A4, który jest wykorzystywany do finansowania kwestionowanych taryf. Wyrok Sądu Kasacyjnego oparto na analizie osobowości prawnej Funduszu Wyrównawczego, zatem ustalenie dotyczące własności państwa ma zastosowanie do wszystkich środków pieniężnych zdeponowanych w Funduszu Wyrównawczym. Dotyczy to również dokonanego przez Sąd ustalenia, że państwo może kontrolować środki, którymi administruje Fundusz Wyrównawczy. Jedyną różnicą między rachunkiem A6 i komponentem A4 jest przeznaczenie zebranych środków (pokrycie kosztów osieroconych w przypadku rachunku A6 i finansowanie taryf preferencyjnych w przypadku komponentu A4). Kwoty przekazane beneficjentom na Sardynii z komponentu A4 należy zatem również uznać za zasoby państwowe.
- (137) Kwestionowane taryfy nie tylko były finansowane z zasobów państwowych, ale można je też przypisać państwu, ponieważ podstawę prawną środków określono w przepisach krajowych, dekreтах oraz decyzjach podjętych przez AEEG, który jest podmiotem prawa publicznego, w ramach wykonywania jego funkcji jako organu publicznego⁽⁵¹⁾.

5.1.4. Wpływ na wymianę handlową i zakłócenie konkurencji

- (138) W odniesieniu do wpływu środków na wymianę handlową pomiędzy państwami członkowskimi i wynikłego zakłócenia konkurencji bezsporny jest fakt, że przedmiotowe rynki (ołowiu, cynku, srebra, aluminium i chloru/sody) są w pełni otwarte na konkurencję. Samo to wystarczy, aby stwierdzić, że taryfy mają wpływ na wewnątrzunijną wymianę handlową.
- (139) Komisja rozważyła jednak argument wysunięty przez beneficjentów i władze włoskie, zgodnie z którym w przemyśle metalurgicznym (argumentu nie wysunięto w wyraźny sposób w odniesieniu do chloru) taryfy nie mają wpływu na wymianę handlową i nie zakłócają konkurencji, ponieważ nie zachodzą faktyczne przepływy

handlowe między państwami członkowskimi; nie jest prawdopodobne, że takie przepływy handlowe rozwiną się, a w świetle szczególnych cech tego sektora taryfy nie przynoszą szkody konkurentom beneficjentów w Unii.

- (140) W decyzjach Komisji i wyrokach Trybunału Sprawiedliwości nigdy nie uznano, że brak faktycznych przepływów handlowych świadczy o braku wpływu danego środka pomocy na wewnątrzunijną wymianę handlową. Trybunał konsekwentnie orzekł, że pomoc udzielona określonego przedsiębiorstwu może mieć wpływ na wymianę handlową z innymi państwami członkowskimi i zakłócać konkurencję, nawet jeżeli przedsiębiorstwo-beneficjent samo nie uczestniczy w wewnątrzunijnej wymianie handlowej. Jeżeli państwo członkowskie przyznaje przedsiębiorstwu pomoc, produkcja krajowa może pozostać na poziomie niezmiennym lub ulec zwiększeniu, co powoduje zmniejszenie możliwości eksportowych przedsiębiorstw zlokalizowanych w innych państwach członkowskich na rynek przedmiotowego państwa członkowskiego⁽⁵²⁾.
- (141) Ponadto tendencja malejącej produkcji w UE, rosnących przywozów z państw spoza UE oraz ograniczonych lub niewystępujących przepływów handlowych między państwami członkowskimi nie jest czymś niezwykłym: faktycznie jest typowa dla sektorów, w których występują problemy strukturalne lub znaczna presja konkurencyjna. Takie sektory są szczególnie wrażliwe na środki podejmowane przez państwa członkowskie w celu poprawienia pozycji rynkowej przemysłu krajowego.
- (142) Fakt, że produkcja cynku, ołowiu i srebra we Włoszech jest zbyt mała, aby mieć wpływ na cenę referencyjną, jest nieistotny. Istnienie ceny referencyjnej dla tych metali, która nie ulega łatwo wpływom warunków produkcji w pojedynczym państwie członkowskim, nie wyklucza istnienia konkurencji między przedsiębiorstwami zlokalizowanymi w EOG i prowadzącymi sprzedaż na światowych rynkach metali. Można przyjąć, że pomoc dla beneficjentów z Sardynii nie umożliwi im obniżenia ceny ich produktów na rynku światowym i wykluczenia konkurentów z rynku i że inni europejscy producenci mogą kontynuować działalność, dopóki mają możliwość sprzedaży z zyskiem po cenie obowiązującej na rynku światowym. Zyski osiągnięte we Włoszech dzięki subsydiowanym taryfom opłat za energię elektryczną wzmacniają jednak pozycję rynkową tych przedsiębiorstw w sensie ogólnym. Na przykład nagromadzone rezerwy kapitałowe można wykorzystać do przyciągnięcia konkurentów i zwiększenia udziału w rynku. To rozumowanie jest tym bardziej istotne, że niektórzy beneficjenci należą do przedsiębiorstw wielonarodowych⁽⁵³⁾.

⁽⁵⁰⁾ Sprawa *Iride*, cytowana powyżej, pkt 28.

⁽⁵¹⁾ Zob. wyroki Trybunału Sprawiedliwości w sprawie 303/88 *Włochy przeciwko Komisji*, [1991] Rec. s. 1433 i w sprawie 47/69 *Francja przeciwko Komisji*, [1970] Rec. s.487; zob. również wyrok Sądu Pierwszej Instancji w sprawie T-351/02 *Deutsche Bahn przeciwko Komisji*, [2006] Zb.Orz. s. II-1047.

⁽⁵²⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości w sprawie C-102/87 *Francja przeciwko Komisji*, [1988] Rec. s. 4067, pkt 19; oraz wyrok Trybunału Sprawiedliwości w sprawie C-305/89 *Włochy przeciwko Komisji*, [1991] Rec. s. I-1603, pkt 26.

⁽⁵³⁾ Portovesme jest własnością wielonarodowego przedsiębiorstwa Glencore. Eurallumina jest własnością rosyjskiego przedsiębiorstwa Rusal.

(143) W przeciwieństwie do tego, co twierdzą beneficjenci, faktu, że cena płacona we Włoszech w przedmiotowych sektorach jest porównywalna ze średnią ceną za energię elektryczną płaconą w Europie przez konkurencyjnych producentów, nie można uznać za dowód, że włoska taryfa nie zagraża interesom innych europejskich producentów. W sprawie C-372/97 *Włochy przeciwko Komisji* jasno ustalono, że środki jednostronne mające na celu zbliżenie warunków konkurencji w danym państwie członkowskim do warunków panujących w innych państwach członkowskich wpływają na wymianę handlową (a zatem wchodzą w zakres definicji pomocy). Ponadto niektóre umowy dostaw energii istniejące w innych państwach członkowskich mogą wiązać się z pomocą państwa i Komisja wszczęła szczegółowe postępowania wyjaśniające w odniesieniu do kilku tego rodzaju środków⁽⁵⁴⁾. Chociaż ani władze włoskie ani Alcoa nie skorzystały wyraźnie z takiej linii obrony, Komisja uważa, że warto zwrócić uwagę na utrwaloną zasadę, zgodnie z którą istnienie niezgodnej z prawem pomocy w niektórych państwach członkowskich nie może uzasadniać przyjęcia podobnych środków przez inne państwo członkowskie.

(144) W każdym przypadku skargi wpływające ze strony podmiotów będących konkurentami beneficjentów stanowią wskazanie, że kwestionowane taryfy faktycznie powodują problemy związane z konkurencją i wpływają na wymianę handlową w UE.

(145) Ponadto władze włoskie nie zgłosiły taryf z 2004 r. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem w przypadku niezgłoszonej pomocy Komisja nie musi wykazywać faktycznych konsekwencji, jakie dany środek miał na konkurencję i wymianę handlową między państwami członkowskimi: „Gdyby Komisja musiała w swojej decyzji wykazać rzeczywisty skutek już przyznanej pomocy, prowadziłyby to bezpośrednio do uprzywilejowania państw członkowskich przyznających pomoc z naruszeniem obowiązku jej zgłoszenia przewidzianego w art. 93 ust. 3 Traktatu [WE] w stosunku do państw, które zgłaszają pomoc w fazie projektu”⁽⁵⁵⁾.

(146) Należy wyciągnąć wniosek, że kwestionowane preferencyjne taryfy opłat za energię elektryczną mogą spowodować poprawę pozycji rynkowej ich beneficjentów w stosunku do konkurencyjnych przedsiębiorstw w UE.

Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem w takich okolicznościach należy uznać, że miał miejsce wpływ na wymianę handlową między państwami członkowskimi, a konkurencja została zakłócona⁽⁵⁶⁾.

5.1.5. Wnioski w sprawie istnienia pomocy

(147) Komisja stwierdza, że kwestionowane taryfy z 2004 r. i 2005 r. stanowią pomoc państwa w rozumieniu art. 87 ust. 1 TFUE i mogą zostać zatwierdzone jedynie, jeżeli spełniają warunki umożliwiające zastosowanie wobec nich jednego z wyłączeń przewidzianych w Traktacie. Wniosek ten jest zgodny z wnioskiem sformułowanym w sprawie *Alcoa*, która dotyczyła praktycznie identycznych taryf.

5.2. Nowa lub istniejąca pomoc

(148) Sytuacje, w których dany środek stanowi istniejącą pomoc w sposób wyczerpujący wyliczono w art. 1 rozporządzenie Rady (WE) nr 659/1999 z dnia 22 marca 1999 r. ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania art. 93 Traktatu WE⁽⁵⁷⁾.

(149) Faktem bezspornym jest, że przedmiotowe środki nie zostały wprowadzone w życie przed przystąpieniem Włoch do UE (art. 1 lit. b) ppkt (i) przedmiotowego rozporządzenia), nie uznaje się ich za zatwierdzone wskutek tego, że Komisja nie podjęła decyzji w przewidzianych proceduralnie terminach (art. 1 lit. b) ppkt (iii)) i nie mogą zostać uznane za istniejącą pomoc ze względu na wygaśnięcie okresu przedawnienia (art. 1 lit. b) ppkt (iv)). Nie stały się one pomocą w wyniku rozwoju wspólnego rynku i bez wprowadzania zmian przez państwo członkowskie (pierwsze zdanie art. 1 lit. b) ppkt (v)).

(150) W świetle powyższego Komisja jest zdania, że kwestionowane taryfy stanowią nową pomoc.

5.3. Zgodność pomocy z prawem

(151) Na podstawie art. 108 ust. 3 TFUE państwa członkowskie muszą informować Komisję o wszelkich planach przyznania lub zmiany pomocy i nie mogą wprowadzać w życie projektowanych środków dopóki procedura ta nie doprowadzi do wydania decyzji końcowej.

(152) Jako że władze włoskie nie zgłosiły art. 1 dekretu z 2004 r., taryfy z 2004 r. są pomocą niezgodną z prawem.

⁽⁵⁴⁾ Zob. na przykład decyzje Komisji o wszczęciu postępowania dotyczącego regulowanych taryf opłat za energię elektryczną we Francji (sprawa C 17/07, decyzja Komisji nr C/2007/2392 z dnia 13 czerwca 2007 r., Dz.U. C 164 z 18.7.2007, s. 9) i w Hiszpanii (sprawa C 3/07, decyzja Komisji nr C/2007/123/3 z dnia 24 stycznia 2007 r., Dz.U. C 43 z 27.2.2007, s. 9).

⁽⁵⁵⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości w sprawie C-301/87 *Francja przeciwko Komisji*, [1990] Rec. s. I-307, pkt 32 i 33; wyrok Sądu Pierwszej Instancji w sprawie T-214/95 *Vlaamse Gewest przeciwko Komisji*, [1998] Rec. s. II-717, pkt 67; i w sprawach połączonych T-298/97, T-312/97, T-313/97, T-315/97, T-600/97 – 607/97, T-1/98, T-3/98 – T-6/98 i T-23/98 *Alzetta i in. przeciwko Komisji*, [2000] Rec. s. II-2319, pkt 79.

⁽⁵⁶⁾ Zob. na przykład wyroki Trybunału Sprawiedliwości w sprawie 730/79 *Philip Morris przeciwko Komisji*, [1980] Rec. s. 2671, pkt 11 i w sprawach połączonych C-393/04 i C-41/05 *Air Liquide Industries przeciwko Ville de Seraing i Province de Liège*, [2006] Zb.Orz. s. I-5293.

⁽⁵⁷⁾ Dz.U. L 83 z 27.3.1999, s. 1. Artykuł 1 lit. b) ppkt (v) zdanie drugie rozporządzenia stanowi, że: „W przypadku gdy niektóre środki stają się pomocą po liberalizacji danego działania przez prawo wspólnotowe, środków takich nie uznaje się za pomoc istniejącą po terminie przyjętym dla liberalizacji”.

(153) Władze włoskie zgłosiły jednak art. 11 ust. 12 ustawy nr 80/2005 i zaniechały wdrożenia tego środka. Postąpiły zatem zgodnie z ich obowiązkami wynikającymi z art. 108 ust. 3 TFUE.

6. ZGODNOŚĆ POMOCY Z RYNKIEM WEWNĘTRZNYM

(154) W ramach odstępstwa od ogólnego zakazu pomocy państwa przewidzianego w art. 107 ust. 1 TFUE pomoc państwa można uznać za zgodną z rynkiem wewnętrznym jeżeli spełnia warunki umożliwiające zastosowanie jednego z wyjątków przewidzianych w Traktacie.

(155) Taryfy z 2004 r. i 2005 r. stanowią pomoc operacyjną. Należy odrzucić twierdzenie władz włoskich, że taryf z 2005 r. nie powinno się uznawać za pomoc operacyjną, ponieważ stanowią element strategii pomocy regionalnej i są uzależnione od inwestycji produkcyjnej. Chociaż protokół ustaleń stanowi, że beneficjenci muszą dokonywać określonych inwestycji, element pomocy w preferencyjnych taryfach z 2005 r. nie jest częścią wydatków kwalifikowalnych i nie podlega maksymalnej intensywności pomocy. Nie istnieją wskazania świadczące o tym, że środek spełnia kryteria pomocy na inwestycje lub że pomoc jest proporcjonalna. Zamiast tego środek jest wyraźnie ustalany w stosunku do zużycia energii elektrycznej i jego celem jest zmniejszenie kosztów zamówień na energię elektryczną, które stanowią koszty operacyjne poniesione przez odnośne przedsiębiorstwa. Nie może być on zatem uważany za pomoc na inwestycje.]

(156) Pomoc operacyjna jest zasadniczo niezgodna z rynkiem wewnętrznym. W sprawie C 86/89 *Włochy przeciwko Komisji* Trybunał Sprawiedliwości uznał, że „przedmiotowa pomoc, przyznana bez żadnych konkretnych warunków i wyłącznie w oparciu o wykorzystane ilości, powinna zostać uznana za pomoc operacyjną dla przedmiotowych przedsiębiorstw, która jako taka miała wpływ na warunki handlowe w zakresie sprzecznym ze wspólnym interesem”⁽⁵⁸⁾.

(157) W sprawie *Siemens przeciwko Komisji* Sąd przypomniał zasadę, że „pomoc operacyjna, a więc pomoc mająca na celu obniżenie ponoszonych przez przedsiębiorstwo kosztów, które musiałoby ono normalnie ponosić w ramach swojej normalnej działalności lub codziennych działaniach, zasadniczo nie wchodzi w zakres wcześniej wspomnianego art. 92 ust. 3 [obecnie art. 107 ust. 3 TFUE] [...]. Zgodnie ze stosownym orzecznictwem skutkiem takiej pomocy jest zasadniczo zakłócenie konkurencji w sektorach, w których jest przyznawana, przy czym jednocześnie ze względu na swój charakter nie może ona pomóc w osiągnięciu żadnego z celów wymienionych wcześniej wyjątków”.

(158) Istnieją jednak jasno zdefiniowane sytuacje, w których pomoc operacyjna może zostać przyznana. W szczególności pomoc operacyjną można przyznać

na cele środowiskowe w oparciu o Wytyczne wspólnotowe w sprawie pomocy państwa na ochronę środowiska⁽⁵⁹⁾. Pomoc operacyjna może zostać również zatwierdzona w drodze wyjątku jako pomoc regionalna na obszarach objętych pomocą. Komisja dokonała oceny, czy kwestionowane taryfy można przypisać do jednej z tych kategorii.

(159) Komisja zauważa, że w ramach taryf nie realizuje się żadnego celu środowiskowego i w związku z tym nie można ich zatwierdzić jako pomoc na ochronę środowiska.

6.1. Zgodność z wytycznymi z 1998 r. W sprawie pomocy regionalnej

(160) Pomoc operacyjną można wyjątkowo przyznać na obszarach objętych pomocą na mocy wyłączenia przewidzianego w art. 107 ust. 3 lit. a) TFUE. Region Sardynii kwalifikował się do takiej pomocy do końca 2006 r. Komisja zbadała zatem, czy w tym okresie można było zatwierdzić taryfy z 2004 r. i 2005 r. na mocy wytycznych z 1998 r. w sprawie pomocy regionalnej.

(161) Zgodnie z pkt 4.15 wytycznych pomoc operacyjną można przyznać w wyjątkowych sytuacjach, pod warunkiem że (i) jest ona uzasadniona w kategoriach jej wkładu w rozwój regionalny i jej charakteru oraz (ii) jej poziom jest proporcjonalny do niedostatków, które powinna zniwelować. Państwo członkowskie musi wykazać istnienie wszelkich niedostatków i ocenić ich wagę. Zgodnie z pkt 4.17 wytycznych pomoc operacyjna musi być ograniczona czasowo i stopniowo redukowana.

(162) Zgodnie z art. 2 wytycznych „indywidualna płatność pomocowa *ad hoc* na rzecz pojedynczego przedsiębiorstwa, bądź pomoc ograniczona do jednego obszaru działalności, może wywierać poważny wpływ na konkurencję na danym rynku, a jej skutki dla rozwoju regionalnego będą prawdopodobnie zbyt ograniczone [...]. W konsekwencji odstępstwa takie [od ogólnego zakazu pomocy] mogą normalnie być przyznawane jedynie w ramach otwartych wielosektorowych systemów pomocy, w danym regionie, oraz dla wszystkich przedsiębiorstw funkcjonujących w danym sektorze”. Taryfa opłat za energię elektryczną przyznana w sposób selektywny kilku indywidualnym przedsiębiorstwom w określonych sektorach stoi w wyraźnej sprzeczności z duchem pomocy regionalnej, która musi mieć charakter wielosektorowy. Ponieważ jednak nie istnieje bezwarunkowy zakaz udzielania pomocy *ad hoc*, Komisja przeanalizowała, czy istnieją jakiegokolwiek wyjątkowe okoliczności, które uzasadniałyby przyznanie taryfy.

(163) Komisja wzięła pod uwagę w szczególności niedoskonałości rynku energii elektrycznej na Sardynii, udokumentowane przez władze włoskie i beneficjentów w celu dokonania oceny, czy mogą one stanowić ograniczenia regionalne.

⁽⁵⁸⁾ [1990] Rec. s. I-3891; zob. także sprawa C-301/87 *Francja przeciwko Komisji*, [1990] Rec. s. I-307, pkt 50.

⁽⁵⁹⁾ Dz.U. C 37 z 3.2.2001, s. 3 oraz Dz.U. C 82 z 1.4.2008, s. 1.

6.1.1. Rynek energii elektrycznej na Sardynii w kontekście Włoch

- (164) Włoski rynek energii elektrycznej jest zasadniczo mocno skoncentrowany, choć w nieco mniejszym stopniu na północy państwa. Operatorem dominującym we wszystkich strefach jest dawny monopolista ENEL; wyjątkiem jest Sardynia, gdzie ENEL tworzy duopol z E.ON. ENEL ma znaczną władzę rynkową i włoski organ ds. konkurencji uznał, że przedsiębiorstwo to w kilku przypadkach nadużyło swojej pozycji rynkowej. Ceny energii elektrycznej we Włoszech są zasadniczo wysokie ze względu na strukturę produkcji energii elektrycznej opartą zasadniczo na paliwach kopalnych (głównie gaz), brak elektrowni jądrowych oraz ograniczenie linii międzysystemowych łączących Włochy z pozostałą częścią Europy.
- (165) Na Sardynii, której udział w zainstalowanej mocy netto we Włoszech wynosi 4,1 %⁽⁶⁰⁾, energia elektryczna jest zasadniczo wytwarzana w elektrowniach wykorzystujących paliwa kopalne (węgiel, olej opałowy i smołę rafineryjną). Na wyspie nie istnieje infrastruktura dystrybucji gazu ziemnego.
- (166) Sardynia ma problemy z powodu nadwyżki produkcyjnej energii elektrycznej, szczególnie w segmencie wysokokosztowym (elektrownie napędzane olejem) ze względu na plany rządu włoskiego skoncentrowania na wyspie włoskiego przemysłu ciężkiego, których nigdy nie zrealizowano i które doprowadziły do nadmiernych inwestycji przedsiębiorstwa ENEL w elektrownie. Zakłady te są nie tylko kosztowniejsze pod względem strukturalnym, ale również szybko stają się przestarzałe technologicznie. W rozważanym okresie eksport produkowanej na Sardynii energii elektrycznej do Włoch kontynentalnych był ograniczony niewielką przepustowością linii międzysystemowej, która jest podatna na ograniczenie⁽⁶¹⁾.
- (167) Dwa przedsiębiorstwa produkujące energię elektryczną, ENEL i E.ON, mają łącznie 95-procentowy udział w rynku dostaw energii elektrycznej na Sardynii (mniej więcej 58 % E.ON i 42 % ENEL). Z dochodzenia w sektorze energetycznym⁽⁶²⁾ wynika, że pod względem konkurencyjnym sytuację na Sardynii można zaklasyfikować jako duopol z kolektywną pozycją dominującą. Koncentracja na rynku jest wysoka, choć nie najwyższa we Włoszech⁽⁶³⁾. Dzięki sprawowaniu kontroli nad praktycznie wszystkimi elektrowniami podszczytowymi i szczytowymi, E.ON i ENEL ustalają ceny energii w większości pór dnia. Sytuacja na Sardynii wydaje się być jednak mniej krytyczna niż na południu Włoch, gdzie ENEL ustala ceny we wszystkich porach dnia⁽⁶⁴⁾.

⁽⁶⁰⁾ Źródło: „Indagine conoscitiva sullo stato della liberalizzazione dei settori dell'energia elettrica e del gas naturale”, maj 2005 r.

⁽⁶¹⁾ Sardynię łączyła z Włochami kontynentalnymi przestarzała linia międzysystemowa o przepustowości 270 MW/h, znana pod nazwą SACOI. W 2009 r. uruchomiono pierwszą sekcję nowego międzysystemowego połączenia kablowego – SAPEL.

⁽⁶²⁾ Komunikat Komisji – Dochodzenie w ramach art. 17 rozporządzenia (WE) nr 1/2003 w odniesieniu do europejskich sektorów gazu i energii elektrycznej (raport końcowy) SEK(2006) 1724, KOM(2006) 851 wersja ostateczna.

⁽⁶³⁾ Indeks Herfindahla-Hirschmanna na Sardynii waha się w granicach od 3 000 do 3 500. W strefie południowej wartość tego indeksu jest jednak wyższa.

⁽⁶⁴⁾ Na Sardynii E.ON może ustalać cenę w odniesieniu do 67 % godzin, natomiast ENEL w odniesieniu do 29 % godzin. Jeśli weźmie się pod uwagę również strefy przyległe, ENEL ustala ceny w makrostrefie Macrosud-Sardegna w odniesieniu do 63 % godzin. W regionie MacroSud przedsiębiorstwo ENEL ustala ceny w odniesieniu do 100 % godzin.

(168) Hurtowe ceny energii elektrycznej we Włoszech należą do najwyższych w Europie⁽⁶⁵⁾, a ceny na Sardynii do najwyższych we Włoszech. W 2007 r. krajowa średnia cena (PUN) wyniosła 70,99 EUR za MW/h, natomiast na Sardynii średnia cena strefowa wyniosła 75,00 EUR za MW/h, co stanowiło obniżkę w stosunku do 80,00 EUR za MW/h w 2006 r.⁽⁶⁶⁾ W latach 2008 i 2009 nadal utrzymywała się tendencja zwyżkowa w zakresie średnich cen regionalnych na Sardynii. W pierwszej połowie 2009 r. ceny na Sardynii pozostawały stale powyżej poziomu średniej krajowej (średnia cena wynosiła 106,60 EUR za MW/h, natomiast PUN wynosiła 60,50 EUR za MW/h).

(169) Ceny płacone w Sardynii przez beneficjentów taryf z lat 2004/2005 na podstawie umów dwustronnych wynosiły od 60 EUR do 65 EUR za MW/h. W związku z tym, że Komisja nie posiada odpowiednich danych (władze włoskie twierdzą, że nie są w stanie ich dostarczyć – zob. motyw 92 powyżej), nie było możliwe porównanie tych cen z cenami zarejestrowanymi we Włoszech kontynentalnych. Na podstawie powyższej analizy ogólnych trendów cenowych, które mogą zasadniczo oddawać trendy cenowe w ramach umów dwustronnych, wydaje się być możliwe założenie, że w rozważanym okresie energochłonne przedsiębiorstwa na Sardynii płaciły wyższe ceny niż we Włoszech kontynentalnych.

(170) Podsumowując, rynek energii elektrycznej na Sardynii doświadcza złożonych trudności, obejmujących wysokie ceny, znaczny stopień koncentracji na rynku, władza rynkowa operatorów dominujących, nadwyżka zdolności produkcyjnych w segmencie wysokokosztowym, względna niewydolność przestarzałych elektrowni, brak dostępu do infrastruktury gazu ziemnego i ograniczona przepustowość połączeń międzysystemowych. Istnieje duże prawdopodobieństwo, że trudności te przekładają się na wyższe ceny energii elektrycznej dla odbiorców końcowych, w tym tych najbardziej energochłonnych.

6.1.2. Istnienie ograniczeń regionalnych

(171) Pierwszą sprawą, którą należy się zająć, jest ustalenie, czy tego typu trudności stanowią ograniczenia regionalne, tzn. czy mają poważny wpływ na rozwój gospodarczy Sardynii. W sprawie C 34/02 Komisja uznała, że brak międzysystemowych połączeń energetycznych nie stanowi takiej przeszkody⁽⁶⁷⁾. Chociaż prawdą jest, że MŚP w mniejszym stopniu odczuwają skutki wysokich cen energii elektrycznej niż duże energochłonne sektory, jednak dobry stan danej gałęzi przemysłu nie może być automatycznie utożsamiany z dobrym stanem regionu. Komisja uważa, że władze włoskie nie uzasadniły w dostateczny sposób domniemyanych ograniczeń regionalnych wynikających ze stanu rynku energii elektrycznej Sardynii.

⁽⁶⁵⁾ Przykładowo, w 2007 r. średnia cena hurtowa we Włoszech (za obciążenie podstawowe na rynku dnia następnego) na włoskiej giełdzie energii elektrycznej IPEX wynosiła 70,99 EUR za MW/h w porównaniu z ceną 37,97 EUR na niemieckiej giełdzie EEX oraz 40,78 EUR na francuskiej giełdzie Powernext.

⁽⁶⁶⁾ Sprawozdanie AEEG za 2008 r., oparte o dane od operatora giełdy, GME.

⁽⁶⁷⁾ Decyzja Komisji C(2002) 3715 z dnia 16 października 2002 r. *Region Sardynii: sposoby obniżenia kosztów energii elektrycznej ponoszonych przez małe i średnie przedsiębiorstwa* (Dz.Ú. C 132 z 4.6.2002, s. 6).

- (172) Nawet przy założeniu, że ograniczenia regionalne rzeczywiście istniały, i tak konieczne byłoby jednak spełnienie kryteriów określonych w wytycznych w sprawie pomocy regionalnej. Komisja dokonała oceny spełnienia tych warunków.

6.1.3. Wkład w rozwój regionalny

- (173) Pomoc musi trwale przyczynić się do rozwoju regionalnego i być proporcjonalna do ograniczeń, które ma eliminować. Pomocy operacyjnej w regionie objętym pomocą nie można zatwierdzić ze względu na trudności, których doświadczą tylko jeden sektor – należy wykazać, że w trwały sposób przyczyni się ona do rozwoju regionalnego. W przedmiotowej sprawie jest to mało prawdopodobne. Nawet przy założeniu, że zachowanie części infrastruktury produkcyjnej na wyspie przyczyniłoby się do wzrostu zatrudnienia oraz do utrzymania bazy produkcyjnej, skutki te nie byłyby trwałe. Jeśli – jak twierdzą władze włoskie – wysokie ceny energii elektrycznej są problemem strukturalnym na Sardynii, trudności doświadczane przez energochłonne sektory przemysłu pojawią się ponownie po zniesieniu taryf.

- (174) Władze włoskie przedstawiają taryfę jako środek tymczasowy, który ma funkcjonować tylko do zakończenia w 2010 r. realizowanych obecnie projektów infrastrukturalnych w zakresie wytwarzania energii elektrycznej i połączeń międzysystemowych (rurociąg GALSI i kabel podmorski SAPEI) ⁽⁶⁸⁾. Władze włoskie argumentują, że lepsze połączenia międzysystemowe obniżą wysokość cen płaconych przez przedmiotowe przedsiębiorstwa. Komisja jest zdania, że chociaż nowa infrastruktura może zmniejszyć lub zniwelować różnice w cenach pomiędzy Sardinia a Włochami kontynentalnymi, jest mało prawdopodobne, aby takie projekty mogły obniżyć ceny energii elektrycznej o połowę, co dałoby poziom cen rzekomo wymagany do zapewnienia rentowności tej działalności przemysłowej w perspektywie długoterminowej.

- (175) Komisja zauważa również, że istnienie dotacji państwowej, mającej na celu zmniejszenie kosztów energii elektrycznej ponoszonych przez dużych odbiorców nie zachęca dostawców energii elektrycznej do obniżania cen w celu utrzymania swoich największych klientów, ani nie zapobiega pogarszaniu się ich struktury kosztów. Zamiast tego dotacja stanowi zazwyczaj silniejszy bodziec dla dostawców do wykorzystania swojej władzy rynkowej. Dlatego, nawet gdyby prawdą było, biorąc pod uwagę nadwyżkę zdolności produkcyjnych, że przedsiębiorstwa energochłonne byłyby normalnie w stanie uzyskać konkurencyjną cenę, gdyby nie władza rynkowa dostawców energii elektrycznej (którzy zdaniem władz włoskich i beneficjentów mają interes w utrzymaniu wysokich cen), Komisja uważa, że taryfa preferencyjna nie jest właściwym instrumentem dla osłabienia takiej władzy rynkowej.

⁽⁶⁸⁾ W momencie powstawania niniejszego dokumentu kabel SAPEI częściowo funkcjonował, z kolei rurociąg GALSI nie będzie prawdopodobnie działał wcześniej niż w 2014 r.

6.1.4. Proporcjonalność

- (176) Dotacja przyznana beneficjentom taryf nie jest obliczana w taki sposób, aby zrekompensować różnice regionalne (tzn. różnicę pomiędzy cenami energii elektrycznej we Włoszech kontynentalnych a cenami na Sardynii w odniesieniu do tej samej kategorii klientów), ale raczej ma na celu zbliżenie cen obowiązujących na Sardynii do cen płaconych przez podmioty będące konkurentami beneficjentów w UE. Poziom cen określonych dla beneficjentów z Sardynii jest szczególnie niski i z pewnością znajduje się poniżej poziomu cen obowiązujących we Włoszech kontynentalnych, które należą do jednych z najwyższych cen w UE. Taryfa nie jest więc proporcjonalna do ograniczeń regionalnych, które rzekomo ma łagodzić.
- (177) Już sama metoda wybrana do obliczania wysokości dopłaty sugeruje, że środek ten ma spełniać raczej cel polityki przemysłowej niż cel regionalny. Władze włoskie kilkakrotnie podkreślały w przesyłanych przez nie uwagach właśnie ten, związany z polityką przemysłową, aspekt taryf.

6.1.5. Stopniowe wycofywanie pomocy

- (178) Regionalna pomoc operacyjna musi być stopniowo zmniejszana (pkt 4.17 wytycznych w sprawie pomocy regionalnej). Ponieważ mechanizmy aktualizacji dla taryf z 2004 r. i 2005 r. są odmiennie, zostały ocenione osobno.
- (179) Taryfy z 2004 r. są indeksowane w oparciu o różnice w cenach paliwa i mogą tylko rosnąć lub pozostawać na tym samym poziomie. Według władz włoskich zapewnia to stopniowe zmniejszanie pomocy. Komisja jest zdania, że wymóg stopniowego wycofywania pomocy można uznać za spełniony tylko w przypadku zagwarantowania, że płatności wyrównawcze – które są równe rzeczywistej kwocie pomocy – będą z czasem stopniowo zmniejszane. Nie wystarczy, że taryfy będą rosły w czasie, ponieważ wyższe taryfy mogą mimo wszystko odpowiadać wyższemu poziomowi pomocy, jeśli w międzyczasie ceny płacone przez odbiorców końcowych na danym rynku rosły szybciej niż taryfy. Metoda stosowana przez władze włoskie nie daje żadnej pewności w tej kwestii ⁽⁶⁹⁾.
- (180) Jeśli chodzi o taryfy z 2005 r., Komisja dokonała oceny mechanizmu indeksacji wprowadzonego w art. 11 ust. 13 ustawy nr 80/2005 zgodnie z wykładnią AEEG w decyzji 217/05 (zob. motyw 33). Zgodnie z zasadami wdrażania określonymi przez AEEG taryfa ma być podwyższana corocznie o wartość procentową odzwierciedlającą zmiany cen energii elektrycznej w UE, jednakże wzrost ten nie może przekroczyć 4 %. Mechanizm ten zapewnia zdaniem władz włoskich stopniowe zmniejszanie pomocy.

⁽⁶⁹⁾ Należy zauważyć, że zmiany w cenach rynkowych nie są skorelowane tylko ze zmianami w cenach paliwa. Pozostałe czynniki mogą powodować wzrost cen rynkowych: w specyficznej sytuacji Sardynii czynniki te to np. władza rynkowa operatorów zasiedziających, brak równowagi pomiędzy podażą a popytem czy problemy z połączeniami międzysystemowymi. Metoda stosowana przez władze włoskie nie zapewnia spadku ani nawet utrzymania stałego poziomu faktycznej kwoty pomocy w czasie.

(181) Komisja jest jednak zdania, że fakt objęcia taryfy nominalnej stosunkowo niewielkim rocznym wzrostem nie oznacza, że kwota pomocy netto – mierzona płatnościami wyrównawczymi – zmniejszy się wraz z upływem czasu.

(182) Przy założeniu, że trend cenowy na giełdach energii elektrycznej można uznać za dość reprezentatywny dla zmian w cenach w ramach umów dwustronnych, jak zasugerowały władze włoskie, taryfy z 2005 r. miałyby charakter malejący tylko w sytuacji obniżki średnich cen unijnych (ponieważ taryfy nie mogą maleć – mogą tylko rosnąć). We wszystkich pozostałych przypadkach taryfy powodowałyby powstanie rosnącej korzyści⁽⁷⁰⁾. Ponieważ od 2004 r. do co najmniej 2007 r. średnie ceny energii elektrycznej w UE gwałtownie rosły (o ponad 4 % rocznie), element pomocy zawarty w taryfach z 2005 r. zwiększałby się z czasem.

(183) Władze włoskie twierdzą, że umowy dwustronne są w rzeczywistości mniej podatne na wzrost cen niż ceny na giełdach energii elektrycznej i ze z tego powodu taryfy z 2005 r. mają w rzeczywistości charakter malejący. Komisja wskazuje, że metoda indeksacji przedłożona do oceny jest oparta na zmianach w cenach na giełdach energii elektrycznej i że Włochy nie przedłożyły danych dotyczących zmian w cenach w ramach umów dwustronnych. Dlatego też twierdzenia władz włoskich nie są dostatecznie uzasadnione.

(184) Ograniczone informacje posiadane przez Komisję sugerują wręcz coś przeciwnego, tzn. że ceny w ramach umów dwustronnych na Sardynii wzrosły znacząco (zob. np. oświadczenie przedsiębiorstwa Euralumina, że w 2005/2006 r. płaciło ono 80 EUR za MWh na wolnym rynku, zaś w 2004 r. tylko 65 EUR). Gdyby taryfy zostały wdrożone w tych okolicznościach, płatności wyrównawcze rosłyby z biegiem czasu.

(185) Dlatego też ani taryfy z 2004 r., ani taryfy z 2005 r. nie spełniają wymogu stopniowego wycofywania pomocy.

6.1.6. Wnioski dotyczące zgodności środka z zasadami pomocy regionalnej

(186) Komisja stwierdza, że przedmiotowych taryf nie można uznać za zgodne z zasadami pomocy regionalnej w świetle wytycznych w sprawie pomocy regionalnej

z 1998 r. Ponieważ Sardynia przestała być regionem kwalifikującym się do pomocy w rozumieniu art. 107 ust. 3 lit. a) po grudniu 2006 r., analiza zgodności pomocy w świetle wytycznych w sprawie pomocy regionalnej na lata 2007–2013 nie jest konieczna.

(187) Komisja przyjęła podobne negatywne stanowisko w 2005 r. w odniesieniu do środka, który miał na celu zmniejszenie kosztów energii elektrycznej ponoszonych na Sardynii przez przedsiębiorstwo Eurallumina. Komisja uznała, że sporny środek, który przyjął postać zwolnienia z podatku akcyzowego od olejów ciężkich, nie może zostać zatwierdzony w oparciu o wytyczne w sprawie pomocy regionalnej⁽⁷¹⁾.

6.2. Inne względy dotyczące zgodności

(188) Włochy i zainteresowane przedsiębiorstwa utrzymują, że system ma na celu zaradzenie niedoborom na rynkach energii elektrycznej, na których nie pojawiły się jeszcze ceny konkurencyjne. Twierdzą, że wysokie ceny energii elektrycznej zagrażają konkurencyjności sektorów energochłonnych. Przyznają, że pomoc skutkuje efektem zachęty, ponieważ bez niej przedsiębiorstwa musiałyby zostać zlikwidowane.

(189) Zdaniem Komisji nie można uznać, że pomoc operacyjna dla kilku przedsiębiorstw przemysłowych jest właściwą reakcją na brak konkurencji na lokalnym rynku energii elektrycznej, mający wpływ na wszystkich odbiorców energii elektrycznej.

(190) Wątpliwości budzi również kwestia, czy pomoc jest odpowiednim i proporcjonalnym sposobem zapobieżenia przeniesieniu przedsiębiorstw poza obszar UE. W decyzjach Komisji ani orzeczeniach sądów unijnych nie istnieje żaden precedens przyjęcia takiego argumentu jako uzasadnienia przyznania pomocy państwa. Decyzje o całkowitym lub częściowym przeniesieniu produkcji są częścią strategii biznesowej przedsiębiorstwa i Komisja nigdy nie twierdziła, że stanowią one niewydolność rynku. W sprawach *Terni*⁽⁷²⁾ i *Alcoa*⁽⁷³⁾ Komisja wyraziła wątpliwości co do podobnych argumentów łączących środki pomocy z celem zapobiegania przeniesieniu sektora poza UE.

⁽⁷⁰⁾ Nawet w przypadku gdy wzrost średnich cen UE jest mniejszy niż 4 %, korzyść wynikająca z taryfy zwiększałaby się w wartościach bezwzględnych. Przykładowo, gdyby cena preferencyjna wynosiła 30 EUR za MWh, a średnia cena energii elektrycznej w Europie 60 EUR za MWh (płatność wyrównawcza: 30 EUR), wzrost średniej ceny unijnej w wysokości 3 % (do kwoty 61,8 EUR) doprowadziłby do zaktualizowania taryfy do wysokości 30,90 EUR. Nowa płatność wyrównawcza za MWh wyniosłaby 61,80 EUR – 30,90 EUR = 30,90 EUR, co odpowiada większej kwocie pomocy.

⁽⁷¹⁾ Sprawa *Alumina*, decyzja 2006/323/WE z 7 grudnia 2005 r.

⁽⁷²⁾ Decyzja Komisji z dnia 20 listopada 2007 r. w sprawie pomocy państwa nr C 36/A/06 przyznanej przez Włochy na rzecz Thyssen-Krupp, Cementir oraz Nuova Terni Industrie Chimiche, pkt 144 i 145. Decyzja ta została podtrzymana przez Sąd w sprawach T-53/08, 62/08, 63/08 i 64/08; wniesione zostało odwołanie.

⁽⁷³⁾ Decyzja wspomniana w przypisie 3 do pkt 244.

- (191) Należy również zauważyć, że wnioski specjalistycznych organów, takich jak Grupa Wysokiego Szczebła do spraw Konkurencyjności, Energii i Środowiska ⁽⁷⁴⁾, które przywoływano w trakcie postępowań, nie sugerują, iż należy przyznać specjalną pomoc państwa w celu rozwiązania kwestii konkurencyjności pojawiających się w związku z wysokimi cenami energii elektrycznej, lecz podkreślają potrzebę pełnej zgodności z mającymi zastosowanie zasadami pomocy państwa ⁽⁷⁵⁾.
- (192) W świetle powyższego Komisja jest zdania, że kwestionowane taryfy z 2004 i 2005 r. nie kwalifikują się do żadnego z wyłączeń przewidzianych w art. 107 TFUE. Wyłączenia zawarte w art. 107 ust. 2 TFUE nie mają zastosowania, ponieważ pomoc nie ma charakteru socjalnego, nie ma na celu naprawienia szkód spowodowanych klęskami żywiołowymi lub innymi zdarzeniami nadzwyczajnym i nie została przyznana w celu zrekompensowania niekorzystnych skutków gospodarczych spowodowanych podziałem Niemiec. Wyłączenia zawarte w art. 107 ust. 3 lit. b) i d) TFUE również nie znajdują zastosowania, ponieważ środek nie jest przeznaczony na wspieranie realizacji ważnego projektu stanowiącego przedmiot wspólnego europejskiego zainteresowania, nie ma na celu zaradzenia poważnym zaburzeniom w gospodarce państwa członkowskiego ani nie jest przeznaczony na wspieranie kultury i zachowanie dziedzictwa kulturowego. Jeśli chodzi o wyłączenie zawarte w art. 107 ust. 3 lit. a) TFUE, analiza przeprowadzona powyżej w motywach 160–187 wykazała, że taryfa nie może zostać zatwierdzona jako pomoc przeznaczona na sprzyjanie rozwojowi gospodarczemu regionu, w którym poziom życia jest nienormalnie niski lub w którym istnieje poważny stan niedostatecznego zatrudnienia. Jeśli chodzi o art. 107 ust. 3 lit. c) TFUE, pomoc operacyjna nie kwalifikuje się z zasady do tego wyłączenia, jak wskazano w motywach 155–158, a Komisja nie była w stanie potwierdzić istnienia jakichkolwiek szczególnych okoliczności, które mogłyby uzasadnić przyznanie takiej pomocy w przedmiotowym przypadku.
- (193) Komisja stwierdza zatem, że zarówno taryfa z 2004 r., jak i taryfa z 2005 r. są niezgodne z rynkiem wewnętrznym.
- (194) Po dojściu do takiego wniosku Komisja nie musi już rozpatrywać ewentualnych skutków łącznych nowej pomocy ani starej pomocy niezgodnej z rynkiem wewnętrznym, o których mowa w motywie 31 w świetle wyroku w sprawie *Deggendorf*.

⁽⁷⁴⁾ Zob. przypis 31.

⁽⁷⁵⁾ Przykładowo, w trzecim sprawozdaniu z lutego 2007 r. grupa wysokiego szczebla stwierdziła: „W tym kontekście stosowanie bodźców, w tym dotacji i pomocy państwa o celu ogólnym, może być uzasadnione jako instrument polityczny. Mogą one wspierać odpowiedzialne postawy w społeczeństwie i środowisku, spójność regionalną, zrównoważony rozwój i różnorodność kulturową. Należy jednak stosować je tylko wtedy, gdy mamy do czynienia z wyraźną niedoskonałością rynku, kiedy dotacje okazują się właściwym instrumentem do realizacji wyraźnie określonego celu leżącego we wspólnym interesie i nie zakłócają konkurencji ani nie szkodzą środowisku [...]. Podjęcie działań jest uzasadnione, gdy takie dotacje szkodzą innym celom politycznym, jak walka ze zmianami klimatu, strategia lizbońska na rzecz zatrudnienia i wzrostu, właściwe funkcjonowanie rynków energii lub dostęp do surowców, nie spełniając przy tym ich pierwotnego celu”. (http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sustainable-business/policy-integration/high-level-group/reference-material/index_en.htm).

7. ODZYSKANIE POMOCY

- (195) Artykuł 14 ust. 1 rozporządzenia nr 659/1999 stanowi, że w przypadkach pomocy przyznanej bezprawnie, która jest niezgodna z rynkiem wewnętrznym, należy niezwłocznie przywrócić efektywną konkurencję, chyba że odzyskanie pomocy byłoby sprzeczne z ogólną zasadą prawa wspólnotowego.
- (196) W przedmiotowym przypadku odzyskaniu podlegają wyłącznie taryfy z 2004 r. (sprawa C 38/A/04), ponieważ taryfy z 2005 r. (sprawa C 13/06) nie zostały wdrożone
- 7.1. Uzasadnione oczekiwania i inne ogólne zasady prawa wspólnotowego, które mogą uniemożliwić odzyskanie pomocy**
- (197) Według utrwalonego orzecznictwa, jeśli pomoc została przyznana bez uprzedniego zgłoszenia, zgodnie z art. 108 ust. 3 TFUE, odbiorca pomocy nie może powoływać się na uzasadnione oczekiwania co do prawidłowości przyznania tej pomocy ⁽⁷⁶⁾. Sumienne przedsiębiorstwo powinno być w stanie ustalić, czy przeprowadzono procedurę zgłoszenia i czy pomoc została prawidłowo przyznana.
- (198) Odbiorcy bezprawnie przyznanej pomocy przysługuje jednak możliwość powołania się na wyjątkowe okoliczności, w wyniku których miał uzasadnione oczekiwania odnośnie do zgodności otrzymanej pomocy z prawem i dlatego odmawia zwrotu tej pomocy ⁽⁷⁷⁾.
- (199) Beneficjenci taryf z 2004 r. nie przedstawili na ten temat żadnych informacji, zaś Komisja nie odnotowała żadnych wyjątkowych okoliczności, które mogłyby być podstawą do uzasadnionych oczekiwań ze strony beneficjentów. W szczególności żadne oczekiwanie, że taryfy nie będą stanowiły pomocy państwa, nie mogło powstać w wyniku decyzji w sprawie *Alumix* z 1996 r. Jak wskazano w decyzji o wszczęciu postępowania z 2004 r. (zob. motyw 37), taryfa, która służyła jako model dla kwestionowanych taryf z 2004 r. nie była pierwotnym ustaleniem dotyczącym *Alumix*, co do którego Komisja uznała w 1996 r., że nie stanowi pomocy państwa, a całkiem nowym środkiem, który został przez władze włoskie znacząco zmodyfikowany (w szczególności w odniesieniu do mechanizmu finansowania) ⁽⁷⁸⁾ i rozciągnięty w czasie. W takiej sytuacji ostrożny odbiorca pomocy sprawdziłby, czy nowy środek jest zgodny z prawem.

⁽⁷⁶⁾ Wyrok Trybunału w sprawie C-24/95 *Alcan Deutschland*, [1997] Rec. s. I-1591, pkt 25, 30 i 31 oraz wyrok Trybunału w sprawach połączonych C-183/02 P i C-187/02 *Demesa i Territorio histórico de Álava przeciwko Komisji*, [2004] Zb.Orz. s. I-10609, pkt 45.

⁽⁷⁷⁾ Wyrok Trybunału w sprawie C-5/89 Niemcy przeciwko Komisji, [1990] Rec. I-3437, pkt 16.

⁽⁷⁸⁾ Choć pierwotna taryfa *Alumix* została przyznana bezpośrednio przez będącego własnością państwa dostawcę energii elektrycznej ENEL, którego uznano za racjonalny podmiot gospodarczy ze względu na prowadzenie przez niego sprzedaży energii elektrycznej po cenie *Alumix*, taryfa z 2004 r. była subsydiowana przez państwo z przychodów uzyskiwanych z opłat parapatkatowych.

(200) Komisja jest również zdania, że odzyskanie pomocy nie stanowiłoby naruszenia żadnej innej ogólnej zasady prawa wspólnotowego.

7.2. Określenie ilościowe kwot do odzyskania

(201) Wszystkie kwoty pomocy niezgodnej z rynkiem wewnętrznym, otrzymane przez przedsiębiorstwa Portovesme, ILA i Eurallumina zgodnie z art. 1 dekretu z 2004 r. muszą zostać odzyskane, wraz z odsetkami, zgodnie z rozdziałem V rozporządzenia Komisji (WE) nr 794/2004 z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie wykonania rozporządzenia Rady (WE) nr 659/1999 ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania art. 93 Traktatu WE⁽⁷⁹⁾.

(202) Celem odzyskania pomocy jest przywrócenie konkurencyjnej sytuacji beneficjentów, którą posiadali przed przyznaniem pomocy niezgodnej z rynkiem wewnętrznym, poprzez wyeliminowanie uzyskanej za jej pomocą nienależnej korzyści. W przedmiotowym przypadku uzyskana korzyść jest równa różnicy między taryfą preferencyjną a ceną za energię elektryczną, jaką beneficjenci musieliby zapłacić na rynku w przypadku braku kwestionowanych taryf.

(203) W czasie, gdy wprowadzono taryfy, wszystkie zainteresowane przedsiębiorstwa dokonywały zakupu energii elektrycznej na podstawie umów dwustronnych. Państwo podjęło interwencję, subsydiując ceny umowne w drodze płatności wyrównawczych. Kwoty podlegające odzyskaniu są zatem równe płatnościom wyrównawczym otrzymywanym przez odbiorców w przedmiotowym okresie (zob. motywy 30).

8. WNIOSEK

Komisja stwierdza, że zarówno taryfy z 2004 r., jak i taryfy z 2005 r. stanowią pomoc operacyjną, która nie kwalifikuje się do żadnego odstępstwa od ogólnego zakazu pomocy państwa zgodnie z Traktatem WE, a tym samym jest niezgodna z rynkiem wewnętrznym.

W przypadku taryf z 2004 r., które zostały wdrożone niezgodnie z prawem i z naruszeniem art. 108 ust. 3 TFUE, wszelkie niezrealizowane wypłaty pomocy muszą zostać anulowane, natomiast pomoc już wypłacona musi zostać odzyskana. Kwota podlegająca odzyskaniu odpowiada wysokości wszystkich płatności wyrównawczych dokonanych przez Fundusz Wyrównawczy na rzecz przedsiębiorstw Portovesme, ILA i Eurallumina.

Taryfy z 2005 r., które zostały w prawidłowy sposób zgłoszone przez władze włoskie zgodnie z wymogami art. 108 ust. 3 TFUE, nie mogą być stosowane,

PRZYJMUJE NINIEJSZĄ DECYZJĘ:

Artykuł 1

1. Pomoc państwa, której Włochy zamierzają udzielić na rzecz Portovesme Srl, Eurallumina SpA, ILA SpA i Syndial

SpA w oparciu o art. 11 ust. 12 dekretu z mocą ustawy nr 35 z dnia 14 marca 2005 r., przekształconego w ustawę nr 80/2005 z dnia 14 maja 2005 r., jest niezgodna z rynkiem wewnętrznym.

2. W związku z powyższym przedmiotowa pomoc nie może zostać przyznana.

Artykuł 2

Pomoc państwa, która została w sposób niezgodny z prawem i z naruszeniem art. 108 ust. 3 TFUE przyznana przez Włochy, w oparciu o art. 1 dekretu Prezesa Rady Ministrów z dnia 6 lutego 2004 r., w wysokości 12 845 892,82 EUR na rzecz Portovesme Srl, w wysokości 5 208 152,05 EUR na rzecz Eurallumina SpA oraz w wysokości 291 120,27 EUR na rzecz ILA SpA, jest niezgodna z rynkiem wewnętrznym

Artykuł 3

1. Włochy odzyskają od beneficjentów pomoc, o której mowa w art. 2.

2. Do kwot podlegających zwrotowi dolicza się odsetki za cały okres począwszy od dnia, w którym pomoc została przekazana do dyspozycji beneficjenta, do dnia jej faktycznego odzyskania.

3. Odsetki nalicza się narastająco zgodnie z przepisami rozdziału V rozporządzenia Komisji (WE) nr 794/2004.

4. Włochy anulują wszystkie dotychczas niezrealizowane wypłaty pomocy, o której mowa w art. 2, ze skutkiem od dnia przyjęcia niniejszej decyzji.

Artykuł 4

1. Odzyskanie pomocy, o której mowa w art. 2, odbywa się w sposób bezzwłoczny i skuteczny.

2. Włochy zapewniają wykonanie niniejszej decyzji w terminie czterech miesięcy od daty jej notyfikacji.

Artykuł 5

1. W terminie dwóch miesięcy od daty notyfikacji niniejszej decyzji Włochy przekazują Komisji następujące informacje:

a) łączną kwotę (kwota główna i odsetki od zwracanej pomocy) do odzyskania od beneficjenta;

b) szczegółowy opis środków już podjętych oraz środków planowanych w celu wykonania niniejszej decyzji;

c) dokumenty potwierdzające, że beneficjentowi nakazano zwrot pomocy.

⁽⁷⁹⁾ Dz.U. L 140 z 30.4.2004, s. 1.

2. Do momentu całkowitego odzyskania pomocy, o której mowa w art. 2, Włochy na bieżąco informują Komisję o kolejnych środkach podejmowanych na szczeblu krajowym w celu wykonania niniejszej decyzji. Na wniosek Komisji Włochy bezzwłocznie przedstawiają informacje o środkach już podjętych oraz środkach planowanych w celu wykonania niniejszej decyzji. Włochy dostarczają również szczegółowe informacje o kwocie pomocy oraz odsetkach już odzyskanych od beneficjenta.

Artykuł 6

Niniejsza decyzja jest skierowana do Republiki Włoskiej.

Sporządzono w Brukseli dnia 23 lutego 2011 r.

W imieniu Komisji
Joaquín ALMUNIA
Wiceprzewodniczący
